

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, KEDD, 1924 augusztus 12.

219. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

A verbászi beszéd

Nem akarjuk a verbászi kiállítás közgazdasági jelentőségét, harsogó manifesztációjának erejét csökkenteni. Mégis azt mondjuk: a verbászi kiállítás legnagyobb eseményei azok a beszédek voltak, amelyek a megnyitáskor elhangzottak.

Ha röviden kellene összefoglalni ezeket a beszédeknek jelentőségét, azt mondanánk: a verbászi kiállítás megnyitáskor a kormány egyik tagja a miniszterelnöktől nyert utasítás alapján kifejtette a feloszlatott Magyar Párt programját. „Minden polgár egyformán tartozik teljesíteni az állampolgári kötelezettségeket s ezért egyformán illetik meg őket a jogok is. Egyformák vagyunk mindannyian, akiknek ez az ország az otthonuk s akiknek ősapja is ezen a földön élt. Nincsenek első és másodosztályú állampolgárok, csak állampolgárok vannak, akik egyenlők a jogokban és kötelezettségekben. Az állam szempontjából közömbös, hogy az állampolgárok szerbül, magyarul, vagy németül beszélnek-e.”

Ezzel a beszéddel a feloszlatott Magyar Párt programja még kormányképesé is vált, mert ez a beszéd még többet mond, mint amennyit a Magyar Párt programja mondott. Mert amit a párt-program célul tűzött ki a magyarság törekvéséül, a küzdelem feladataul jelölt meg, azt a miniszteri beszéd a kormány uralomra jutásával megvalósulni deklarált. S még egy körülmény mélyíti ki ennek a beszédnek az összehasonlításból kikerülő jelentőségét. A Magyar Párt programja nem foglalt állást az ország belső szervezetének kérdésében s a centralizmus és autonómia kérdésében való döntést beleszólás nélkül engedte át a szláv pártoknak. A magyarságot tehát, ha programjának teljesítése iránt komoly ígéretet is kapott a kormánytól, nem érhetik azok a támadások, amelyeket az alkotmány kérdésében elfoglalt álláspontja miatt a nacionalista blokk pártjai a kormány ellen szegeznek. S ennek az a jelentősége van, hogy azok a támadások, melyek a nemzeti egység hívei részéről a kormányt érik, nem sérthetik a magyarságot s nem irányulhatnak azok ellen a kormányintézkedések ellen, melyek a nemzeti kisebbségek jogos kívánságait s a vidovdáni alkotmányon alapuló törekvéseit váltják valóra.

Most történt először, hogy hivatalban lévő miniszter, az ország kormányzatának részére a kisebbség nyelvében szólt a kisebbséghez. Vajjon az ország tekintélye és érdeke elleni merényletnek fogták-e ezután tartani annak a ki-

vánságnak hangoztatását, hogy a kisebbségi nyelvterületekre olyan köztisztviselőket nevezzenek csak ki, akik értik és beszélnek a kisebbség nyelvét. Vajjon mit szól a miniszter németnyelvű beszédéhez az a becskerekai pénzügyigazgató, aki megtiltotta az adóhivatali tisztviselőknél, hogy az adófizetőkkel az anyanyelvükön beszéljenek, még akkor is, ha az adófizető az állam nyelvén nem ért s a tisztviselő beszél az adófizető anyanyelvén. És mit szól a miniszteri beszédhez a szubotikai vasutigazgatósnak az az osztályfőnöke, aki a vasuti alkalmazottaknak tiltotta meg, hogy a magyar és német anyanyelvű utasokkal magyarul és németül beszéljenek? És mit szólnak

hozza a cégtáblarombolók és feliratletépők?

Mindenki elismeri a szerb nyelvnek azon jogait, amelyek az állam hivatalos nyelvét megilletik. Nincs senki, aki nem tartaná kívánatosnak, sőt nélkülözhetetlenül szükségesnek, hogy mindenki megtanulja az állam hivatalos nyelvét. De a szerb nyelvnek joggal kijáró tisztelet és kivételesség még nem jelenthet irtó háborút a kisebbségi nyelv ellen. Adjuk meg a szerb nyelvnek, ami a szerb nyelv, de ne tagadjuk meg a nemzetiségek nyelvétől azt, ami a kultura jogán megilleti. Nem kívánunk többet, mint amit a miniszteri beszéd hirdett s nem kívánunk mást, mint ami a miniszteri manifesztációból

következik. Csak azt kérjük, azt várjuk, azt sürgetjük, hogy a miniszteri nyilatkozat *teltekben és intézkedésekben a kézzelfogható valóság közkincsévé váljon.*

A miniszteri beszéd — örömmel hangsúlyozzuk, nem választások, nem korteskoruton — nem hirdetett kevesebbet, mint amennyit a Magyar Párt programja felölelt s politikai küzdelmének irányául kijelölt. *Lehetséges-e akkor, hogy feloszlatott maradjon továbbra is az a Magyar Párt, melynek programját Davidovics Ljuba üzenete legalizálta? A vasárnapi beszédből a Magyar Párt működésének engedélyezése már csak egy kurta lépés, de ezen a lépésen dől el a hirdetett program hite, őszintesége és becsülete.*

Radics István megérkezett Zagrebba

A külügyminiszter válaszolt a parlamentben a kormány elleni támadásokra — Pribicsevics nagy beszéde a kormány ellen — Marinkovics Voja az alkotmányrevízióról és a centralizmusról

A kormány nem lát összefüggést az államegység és a centralizmus között

Zagreből jelentik: Radics István, a Horvát Köztársasági Parasztpárt elnöke, egyévi távollét után hétfőn délben Maribornál átlépte a határt és visszatért az SHS. királyságba. Délután 5 óra 30 perckor Radics megérkezett Zagrebba.

Radicsot Mariborban a határvizsgálat alkalmával a határrendőrség feltartóztatta, mire a horvát parasztpárt elnöke felmutatta a külügyminiszterium által kiállított diplomáciai utlevelét. A határrendőrség intézkedésére utját zavartalanul folytathatta tovább. Zagrebban a délutáni órákban már elterjedt Radics hazaérkezésének híre és több száz ember gyülekezett öt órakor az államvasuti pályaudvar előtt a fogadásra. Radics azonban a déli vasuti pályaudvaron szállt ki, ahol Macsek képviselő, továbbá Radicsnak Vladimír nevű fia és a horvát pa-

A parlament hétfői ülése

Beogradból jelentik: Hétfőn jelentős napja volt a belpolitikai életnek, egyrészt Radics visszatérése, másrészt pedig a parlamentben elhangzott nagyszabású beszédek miatt. A nemzetgyűlésen a délelőtti folyamán Marinkovics Voja külügyminiszter mondott nagyszabású beszédet, amelyen elsősorban a belpolitikai kérdésekről tett döntő jelentőségű nyilatkozatokat. Ezután ugyanis *első ízben szegezte le a kormány nevében annak egyik demokrata tagja, hogy*

az állami és nemzeti egységet a kormány nem tartja feltétlenül összefüggésben levőnek a cent-

rasztpárt nyolc fiatal tagja várta. A fiatal emberek a vonatból kilépő Radicsot vállakon vitték a kocsira, amelyen Radics fiával és Macsekkel együtt lakására hajtatott.

Hat óra után több ezer főnyi tömeg gyűlt össze a Zrinjevácon, Radicsnak a Mascotte-kávéház épületében levő lakása előtt és lelkes ovációkban részesítette a horvát parasztpárt elnökét. Radics az ablakból mosolyogva üdvözölte a tömeget, azonban *beszédet nem mondott.* Röviddel ezután egy rendőrsztag érkezett a Zrinjeváca és a tömeget szétszórtatta. A tüntetők erre a Jelasics-terre vonultak, ahol folytatták Radics ünneplését, a horvát himnusz énekelték és Petrovics Nasztáz belügyminisztert is éltették. A rendőrség azonban hamarosan ennek a tüntetésnek is végét vetett.

ralisztikus berendezkedéssel.

Ezenkívül is számos olyan fontos kijelentést tett a külügyminiszter, amelyekkel a kormány helyzetét pontosan megvilágította és sikerült beszédével visszaverni azokat a támadásokat, amelyeket a Radics-párt magatartása miatt az ellenzéki szónokok a kormány ellen intéztek. Hangsúlyozta, hogy az a körülmény, hogy a kormányt támogató pártok programjának fentartása mellett alakult meg a mostani kormány, amelynek az a célja, hogy megleremtsé az atmoszférát az államaikotó népek közötti megegyezésre.

A délutáni ülésen az ellenzék állította ki vezérszónokát Pribicsevics Szvetozár személyében, aki a töle megszokott temperamentummal és ismert érveivel a nemzeti egységet és a centralisztikus berendezést vette védelmébe a kormánnyal szemben, amelyet az államra nézve *veszedelmesnek jelentett ki.* Pribicsevics nagy beszéde azonban nem tudta ellensúlyozni azt a kedvező benyomást, amelyet politikai körökben a külügyminiszter beszéde keltett, bár az ellenzék Pribicsevics felszólalása után lelkes ovációkban részesítette.

Ezután már előreláthatóan gyorsabb tempóban fog a kormánydeklaráció további vitája lefolyni, amelynek legfontosabb várható eseménye *Pasic felszólalása lesz, amire előreláthatóan már kedden sor kerül.*

Parlamentari vita Radics moszkvai nyilatkozatáról

A parlament délelőtti ülésén Lukinics Edo (önálló demokrata) napirend előtt a Pribicsevics-párt nevében *kérdést intéz a házelnök-höz Radicsnak a Slobodni Domban megjelent nyilatkozata tárgyában.* Azt kérdi az elnöktől, *hajlandó-e a kormánynak azt tandcsolni, hogy erre vonatkozóan a nemzetgyűlésen válaszoljon.*

Jovanovics Ljuba elnök kijelenti, hogy *ez nem tartozik az elnök hatáskörébe és ilyen tandcsot a kormánynak nem adhat.*

Lukinics kijelenti, hogy nincs megegyedve a válasszal. Támadja a kormányt hallgatása miatt és élesen támadja Radicsot

moszkvai kijelentése miatt. A támadás sok heves jelenetet idéz elő a radikálisok, valamint a kormánypártok tagjai között. Az elnök több ízben figyelmezteti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál.

Ezután rátérnek a napirendre, a kormánydeklaráció vitájának folytatására, amelynek első szónoka, Tajsics Zsika (radikális) kisérdeklődés mellett, kevésszámú képviselő jelenlétében mondja el

A külügyminiszter beszéde

Ezután Marinkovics külügyminiszter emelkedik szólásra, hogy válaszoljon a vita során a kormány ellen elhangzott támadásokra. Az ülésterem megtelik a képviselőkkel, akik pártkülönbség nélkül nagy érdeklődéssel figyelik a miniszter szavait.

A külügyminiszter ismert elegáns beszédmodorával, csendes, de határozott hangon kezd beszélni. Jovanovics Ljuba elnök az ülés tapintatos vezetésével gondoskodik arról, hogy az ellenzék is nyugodtan hallgassa végig a miniszter szavait és egyizben, amikor a közbeszólások száma szaporodik, szünetet rendel el, hogy a kedélyek lecsillapodjanak.

A külügyminiszter azzal kezdi beszédét, hogy az ellenzéki szónokok legnagyobb részét azt kritizálják a deklarációban, ami abban nincs is benne.

— Ami pedig benne van, az nem ér semmit, — kiáltják közbe a radikális-pártosokból.

— Valaki például azt hozza fel a deklaráció ellen, — mondja a miniszter, — hogy nincs benne említés a munkásbiztosítási törvényről. A deklaráció nem azoknak a feladatoknak a jegyzéke, amelyeket a kormánynak meg kell oldania.

Az alkotmány kérdése

— Szemére vetik a kormánynak azt is, hogy a deklarációban nincs említés az alkotmányról. Nem látom be, hogy miért kellett volna erről említést tenni. (Élénk tiltakozás az ellenzéken.) A kormány csak abban az esetben beszélt volna arról a deklarációban, ha ennek a parlamentnek alkotmánymódosító javaslatot akarna előterjeszteni. Miután azonban ezt nem akarja, nincs szükség annak telemelésére.

Kobasica (radikális): Akarjátok-e az alkotmány revízióját?

Marinkovics külügyminiszter: Én az alkotmány revíziója mellett voltam már tizennyolc évvel ezelőtt is. Az alkotmány azon az alapon jött létre, hogy a szerbek, horvátok és szlovének egy népet alkotnak, azonban tény, hogy nem mind a szerbek, horvátok és szlovének vallják ezt az elvet és a jelenlegi kormánynak sem minden tagja osztja ezt a véleményét.

— Azt mondják, hogy a kormány Radicsától függ. Ezzel szemben kijelentem, hogy a kormány kizárólag a parlamenttől függ és azoktól a parlamenti csoportoktól, amelyek befolyással lehetnek a kormányfenmaradására, vagy bukására (viharos helyeslés a kormánypártokon.) Legyenek meggyőződve, hogy ez a kormány csak addig marad helyén, amíg a parlament bizalmát élvez.

A nemzeti egység nincs összekötve a centralizmussal

Áttér ezután a centralizmus és a nemzeti egység kérdésének tagla-

beszédét. Elesen bírálja a kormány deklarációját.

— A Radics-pártnak a harmadik zöld internacionáléba való belépése folytán — mondja Tajsics — a kormány elvesztette minden politikai és erkölcsi jogosultságát. Az orosz kérdéssel foglalkozva, kijelenti, hogy a délszlávok valóban hálával tartoznak Oroszországnak, azonban nem volna szabad a mostani oroszországi vörösökkel érintkezésbelépni.

lására. Mi nem vagyunk azon az állásponton — mondja — hogy az állami és nemzeti egység kizárólag az ország centralisztikus berendezéséhez van hozzákötve. Jovanovics Váza beszédében azt állította, hogy a francia népet a centralizmus egyesítette. Ezzel szemben a franciáknak előbb voltak meg a provinciális autonómiáik és azokon keresztül fejlődött ki a nemzeti egység.

Az orosz kérdés

— Azt állítják — folytatta a külügyminiszter — hogy a kormánydeklarációnak az orosz kérdéssel szóló része nem elég világos. A kormánydeklarációnak ez a része azt jelenti, hogy a kormány a Szovjetoroszországhoz való viszony felújítására törekszik, azonban ezen a téren még nehézségek vannak, mert Oroszország a nemzetközi jogot, mint burzsoa-jogot nem ismeri el.

Szovjetoroszország elismerésének előfeltétele egy előzetes meg-egyezés, amelyben az oroszok kijelentik, hogy kötelezőnek ismerik el magukra nézve a nemzetközi jog szabályait.

A többség zajos helyesléssel fogadta a külügyminiszter fejtegetéseit, aki rátért ezután Trifkovics Márkónak a kormánydeklarációnak a szomszédos országokkal való barátságos viszonyt hangsúlyozó pontjaira vonatkozó kifogásaira.

— Magától értetődik, — mondta a miniszter — hogy nem lehet szó barátságos viszonyról akkor, ha például Bulgária megint elkezd bandák támadásaival nyugtalanítani országunkat. A barátságos viszony feltétele, hogy a másik oldalon is hasonló szellem uralkodjon.

Közbeszólás az ellenzéken: Radics azt mondta, hogy Macedóniában bolgárok élnek.

Marinkovics külügyminiszter: Szilárdan meg vagyok győződve arról, hogy nincs ebben a teremben senki, aki beleegyezne abba, hogy ennek az országnak a területét csak egy lépéssel is megcsönkítsák. (Nagy éljenzés, a Radics-párt is tapsolja a külügyminisztert.)

Felkiáltások a radikális-párton: Radicsék szólaljanak föl. (Óriási zaj, a lármában az elnök szünetet rendel el.)

Az alkotmány keresztülvitele megegyezés alapján

Szünet után, a nyugalom helyreálltával Marinkovics folytatja beszédét és kijelenti, hogy Radicsal nem áll lenn a kormánynak különösebb megegyezése. Senkinek sincs joga a képviselőkhez kérdéseket intézni és tőlük politikai nyilatkozatokat kiereszokolni. Hangsúlyozza, hogy a jelenlegi kormánypártok sohasem elleneztek az Olaszországgal szemben követett barátságos politikát, hanem csak azt az áldozatot ellenezte, amellyel ezt a barátságot meg-

fizették. Ha azonban már ilyen súlyos áldozatokat hoztunk, úgy ostobaság volna, ha a létrejött egyezményből ne huzzunk olyan hasznot, amilyent csak lehet. A kormánydeklarációban kifejezésre juttatott megegyezésen kívül más megegyezés nincs a kormánypártok között.

Uzunovics (radikális): Akkor a kormánynak nincs többsége! Akkor gyertünk választásokra!

Marinkovics: Mehetünk választásokra is, de a választásokat az vezesse, akinek többsége van. (Derült-ség és taps a kormánypárton.) Az erőszak politikája számára a radikálisok Szerbiában saját választóiknál se találnak támogatásra. A harcot a radikálisok se akarják, ha az elke-
rülhet. (Halk helyeslés a radikálisoknál.) A radikálisok óriási többsége a kormány munkáját azzal az óhajjal kíséri figyelemmel, hogy létrejöjjön a megegyezés. A nép nem áll az intranzigensek mellett. A kormánynak az a feladata, hogy megteremtse a hajlandóságot a tárgyalásokra és a megegyezésre.

Azok az urak, akik most a vidovdáni alkotmány örököként lépnek fel, elfelejtik, hogy már három éve hatalmon voltak és nem hajtották végre az alkotmányt. Az alkotmány a tartományi önkormányzatok életbe-
léptetését rendel el. sőt határidőt is kitéz erre, de még ezeket a határidőket se tartották be. A kormány meg fogja kísérelni, hogy ami az alkotmányból lehetséges, azt keresztülvigye, ami azonban lehetetlen, azt el fogja kerülni. A kormány komolyan és loyálisan akarja megkezdeni az állami berendezkedés kérdésének rendezését. Magunkra vállaltunk bizonyos engagementeket, mi szerbek, horvátok és szlovének együtt vagyunk és együtt is akarunk maradni. (Általános helyeslés a terem minden oldalán. Radicsék is tapsolnak.) Nem lehet a parlamentből egyes pártokat kizárni, hanem az a köteleességünk, hogy megegyezés alapján rendezzük be saját országunkat. (Hosszantartó éljenzés a kormánypárton.)

Trifkovics Marko rövid felszólása után az elnök az ülést délben bezárja és folytatását délutánra tüzi ki.

Pribicsevics beszéde

A délutáni ülést négy órakor nyitotta meg Jovanovics házelnök. Az első szónok Pribicsevics Szvetozár, az önálló demokraták vezére emelkedik szólásra, akinek beszéde az egész ülést kitölti.

Pribicsevics beszéde elején a kormány összetételének kérdésével foglalkozik. Szerinte a kormánynak a szerbek nincsenek eléggé képviselve. Tiltakozik az ellen, hogy Korosec kezébe adták az ország közoktatását. Ezután Radics politikáját veszi bírálás alá. Idézeteket olvas fel a Slobodni Dom-ból, amelyekkel azt igyekszik bizonyítani, hogy Radics István a kormány megalakulása után is oly álláspontot helyezkedett, hogy Macedóniában nincsenek szerbek. (Az ellenzék oldaláról élénk »pfuj« kiáltások.)

— Ezzel Radics elismeri — folytatja Pribicsevics — hogy Macedóniához a bolgároknak van joguk. (Erélyes tiltakozás a kormánypártok részéről.)

Ezután Pribicsevics a kormánydeklarációt kifogásolja, amelynek szövegében egyetlen egyszer sem fordul elő az a szó, hogy »Jugoszlávia«. Holott Davidovics mindig jugoszlávnak tartotta magát. Petrovics Nasztáz belügyminiszterre vonatkozólag azt a kijelentést teszi, hogy a belügyminiszter, aki se nem demokrata, se nem klerikális, hanem legközelebb áll a muzulmánokhoz, több ízben olyan kijelentéseket tett, melyek szerint az alkotmány ellen van. A közoktatásügyi minisztert is élesen támadja.

— Veszélyben látom a gyermekek nevelését — mondja beszédében Pribicsevics — mert az alkotmány előírja, hogy a gyermekeket az állami egység szellemében kell nevelni az iskolákban, már pedig attól félek, hogy a közoktatásügyi miniszter nem áll ezen az alapon és nem tartja be az alkotmányban foglalt rendelkezéseket.

Utána Radics személyével foglalkozik és kijelenti, hogy ő és Radics között nincsenek személyi ellentétek, kettőjük politikája azonban áthidalhatatlan. Részletesen foglalkozik Radicsnak az internacionáléba való belépésével. Különbségeket tesz az internacionálék közt és rámutat arra, hogy a moszkvai parasztiernacionálé tiszta kommunista szervezet.

Beszéde további folyamán Pribicsevics védelmébe veszi Pasicot Bjelina beszéde miatt. Maga is azon a véleményen van, hogy a vérrel szerzett egységet vérrel kell megvédelmezni. (Pasic tapsol.)

— A horvátokat — mondja Pribicsevics — sohasem tekintetem testvéreimnek, hanem olyanoknak, mint én magam vagyok . . .

Jovanovics elnök ezután szünetet rendelt el.

Radicsék a kisantant ellen

Szünet után Pribicsevics folytatja beszédét. A korrupciónál beszél és kijelenti, hogy a kormánynak nem tartja hivatottnak a korrupció kiirtására, mert ezt a küzdelmet csak tiszta, makulátlan emberek folytathatják. Közben Pribicsevics összeszólalkozik Lázics Voljával, akinek szemébe vágja, hogy nemrégén vásárolt egy birtokot nyolcszáz ezer dinárért. Lázics tiltakozik Pribicsevics vádjai ellen. Pribicsevics végül rátér a kormány külpolitikájának bírálatára. Kritizálja Marinkovics külügyminiszternek a sajtó előtt tett nyilatkozatát. Tudomása szerint Radicsék a kisantant ellen vannak. Végül erősen támadja Radicsék pacifista, antimilitarista elveikért.

Jovanovics házelnök fél kilenckor rekesztette be az ülést.

Tömeges

munkáselbocsátások a beocsini cementgyárban

A gyár negyed részére redukált üzemét

Az általános építőipari válság következtében, az elmúlt héten az ország egyik legnagyobb ipartelepe, a Beocsini Cementgyár is kénytelen volt üzemét nagy mértékben csökkenteni. A volt monarchia területén és az egész Balkánon évtizedek óta a beocsini cement uralta az építőipari piacot és a gyár állandóan több száz munkást foglalkoztatott, az építésben beállott pangás folytán azonban nemcsak a belföldi felvevő-képessége csökkent a legminimálisabbra a cement és építőanyagok tekintetében, hanem a külföldi kereslet is mindinkább gyengül. Emiatt a Beocsini Cementgyár igazgatósága kénytelen volt a gyár napi-termelését az eddigi 80 vagonról ennek negyedére, husz vagonra redukálni.

Az üzemnek nagymértékű korlátozása folytán a gyár a múlt héten munkásainak háromnegyed részét elbocsátotta. Az elbocsátottak — a belügyminiszteriumnak az idegen munkásokra vonatkozó rendelete értelmében — elsősorban idegen, nagyrészt magyar állampolgárok, akik már el is hagyták az ország területét. A gyár csaknem kizárólag régi, állandó beocsini munkásait tartotta meg, akiknek munkabérént 15 százalékkal csökkentette.

A bérleszállítás a megmaradt munkások körében nagy elkeseredést idézett elő és hír szerint mozgalomra készülnek a régi fizetések visszaállítása végett.

Türr István

születésének centennáriuma

Olasz-magyar ünnepség Budapesten

Budapestről jelentik: A főváros és a budapesti olasz kolónia vasárnap délelőtt ünnepelte meg Türr István tábornok, a magyar származású legendás olasz szabadsághős születésének századik évfordulóját. Az ünnepségen megjelent Durini Ercole di Monza ögróf olasz követ, Folkusházy Lajos alpolgármester, továbbá a kultuszminisztérium, a honvédelmi minisztérium és a külügyminisztérium kiküldöttei.

A beszédek sorát Folkusházy alpolgármester nyitotta meg, majd Durini ögróf olasz követ méltatta Türr Istvánnak az olasz szabadság kivívása körül szerzett érdemeit. Ezután Türr szülővárosa, Baja küldöttsége megkoszorúzza a kerepesi temetőben Türr sírját, majd felolvasták Mussolini üdvözlő táviratát, amely így hangzik:

— *Tolmácsolom a kormány és az olasz nemzet háldját Türr István nemes alakja előtt, ki nagylelkűen áldozta fel a Garibaldi ügynek sok év munkáját, kardját és véré.*

Mussolini.

A táviratok felolvasása után a honvédelmi tábornok zenekara rázendített az olasz himnuszra. Pár perc múlva elszólt a közönség és a legendás tábornok sírján csak két koszorú mutatta az ünnepség nyomait.

A queroi oltárkép — hamisítvány?

Szabdlábra helyezték dr. Kovács ügyvédet

Budapestről jelentik: A Jacopo di Palma-kép ügye nem jutott holtpontra azzal, hogy a festmény egy amsterdami műkereskedésben megkerült. Felmerült ugyanis az a gyanú, hogy nem az eredeti oltárkép van Hollandiában, hanem csak annak egy másolata. Amikor ugyanis nyilvánvalóvá vált, hogy a háború alatt zsákmányolt műkincseket vissza kell Olaszországnak szolgáltatni, márkusfalvi Siposs Gyula tábornok — aki a képet elzárkóztatta magának — egy fiatal festővel kópia készíttetett róla, s ezt a másolatot adta el Kovács Béla ügyvédnek. Az eredetit pedig, precízebben azt, amelyet a queroi templom oltáráról lekasztott, biztonságba helyezte. A nagy pör, mely a Palma-kép körül megindult, nem folyik akörül a kép körül, melyet a székesfehérvári honvédek Quero-ból tényleg elhoztak.

Amikor az eredetinek vélt másolat számára Kovács Béla kiviteli engedélyt kért, akkor Petrovich Elek és Takách Zoltán képszakértők rögtön megállapították, hogy a mű nem eredeti alkotása a mesternek, de Kovács nem akart hitelt adni ennek a felvilágosításnak és kiszállította a hamisítványt Amsterdamba.

A kép ügynek ez a verziója még megerősítésre szorul. Kovács Béla dr. egyébként rágalmozási pört indít azok ellen, akik őt orgazdasággal vádolják. A letartóztatott ügyvédnek ugyanis az a véleménye, hogy orgazdasághoz előzetesen lopást kell elkövetni. Ha ő orgazdaságot követett el, amikor Sipos tábornoktól megvette a Palma-képet, akkor ennek a képnek lopott jószágának kellett lenni s ebben az esetben Sipos tábornok nyilvánvalóan tolvaj. Kovács dr. úgy okoskodik, hogy ha Sipos tábornokot nem tartóztatták le lopásért, akkor őt sem lehet felelősségre vonni orgazdaságért.

Ha kiderül, hogy az amsterdami képkereskedőnél fekvő festmény hamisítvány, akkor Kovács ellen valóban el kell majd ejteni az orgazdaság vádját, viszont Sipos Gyula ellen a lopáson kívül csalás miatt is eljárást fog indítani az ügyész.

Ujabb budapesti jelentés szerint a vádtanács hétfőn délben szabad-

lábba helyezte dr. Kovács Bédét, azzal az indokolással, hogy nem igazolódott be, miszerint a Palma-képet el akarta rejteni, mivel rendes kiviteli engedéllyel szállította külföldre. Marko Elek műépítész ellen beszüntették az eljárást, Kovács ellen azonban orgazdaság miatt tovább folyik az eljárás.

A horogkeresztesek nagygyűlése Bécsben

Az osztrák fajvédőknek Hitler sem elég antiszemita

Bécsből jelentik: Az osztrák kampókeresztesek szövetsége vasárnap nagygyűlést tartott, amelyen — természetesen — a zsidókérdéssel foglalkoztak. A nagygyűlés mindenképp előtt tudomásul vette, hogy Riehl Walter dr.-t, a kampókeresztes mozgalom apiát és az osztrák szervezet elnökét kizárták a pártból, mivel az antiszemitizmust nem akarta kiterjeszteni a zsidó bankigazgatókra. Több felszólaló a börtönben ülő Hitler Adolf újabb magartását is kifogásolta. Eszerint a bajor puccsisták vezére fogságában revidálta antiszemita programját és állítólag már nem haragszik olyan nagyon a zsidókra, mint azelőtt. A konferencia azonban ennek ellenére sem hozott határozatot Hitler ügyében, hanem ezt elhalasztotta azzal a megokolással, hogy meg kell várni, hogyan viselkedik majd kiszabadulása után?

Az antiszemitizmus gyakorlati alkalmazása érdekében a következő határozati javaslatokat fogadták el: Külföldi zsidók egy naptári esztendőben legfeljebb 14 napig tartó-

zkodhatnak Ausztriában, illetőleg ennél hosszabb időre nem kaphatnak beutazási engedélyt, vagy vízumot. Külföldi zsidók csakis olyan mértékben és számban nyerhetnek Ausztriában polgári jogot, amelyben származási országukban a szintén idegen zsidók nyernek. Az összes Ausztriában élő zsidók tartózkodási engedélyeit és állampolgársági okiratait revízió alá kell venni. Ha a zsidók csak legenyhébben is tiltakoznának a rendelkezések végrehajtása ellen, úgy ujonnan létesítendő táborokban internálni kell az összes Ausztriában élő zsidókat. A zsidók megfoszthatnak úgy az aktív, mint a passzív választói jogtól. A zsidó gyermekek csakis külön zsidóiskolákba járhatnak. Az egyetemeket és egyéb főiskolákat a zsidók nem látogathatják. A zsidók vagyonát az állam és német fajvédő szervezetek javára el kell kobozni.

Miután így elintézték a zsidókérdést, kimondták, hogy a nagyhatalmak akarata ellenére is végre kell hajtani Ausztria csatlakozását Németországhoz.

A francia minisztertanács elfogadta Herriot javaslatait

Szerdán véget ér a londoni konferencia

Párisból jelentik: Herriot vasárnap este 8 óra 45 perckor visszatért Londonba. A pályaudvar előtt nagy tömeg üdvözölte a miniszterelnököt és az ováció tüntetés volt a béke mellett.

A Saint Lazare pályaudvar környékét hatalmas tömeg lepte el, a várócsarnokban és a Perronon mozdulni sem lehetett. Mikor Herriot miniszterelnök kiért a vasutra, a népszerűség áttörte a rendőrkordont s ezer meg ezer torok kiáltotta:

— *Éljen a béke! Éljen Herriot!*

Az a hangulat Párisban, hogy a legközelebbi napok teljes megegyezést hoznak Londonban.

Még ezen a héten véget ér a londoni konferencia

Londonból jelentik: Párisban minden jóra fordult és a szövetségi konferencia hamarosan a legteljesebb eredménnyel véget érni. A lapok utalnak arra, hogy a konferencia munkája már annyira előrehaladt, hogy csupán egy teljes ülésre lesz szükség, amelyen ratifikálni fogják a delegációk vezetőinek a szankciókról és a mulasztásokról szóló javaslatát és a hét közepére be lehet rekeszteni a konferenciát.

A vasárnapi londoni sajtó hasábjain a párisi minisztertanács van előtérben és a lapok hangoztatják, hogy azok a feltételek, amelyek mellett Franciaország hajlandó a Ruhr-területet kiűriteni, most tényleg a londoni konferencia döntőkérdésévé váltak. Nyilvánvaló, — ez a hang vonul végig a londoni lapok párisi tudósításain — hogy a minisztertanács megadta Herriotnak a felhatalmazást, amelyért Párisban ment és most annál nyomatékosabban fogja képviselhetni a békepolitikát, hogy a szövetségesek közös erővel állíthassák talpra Európa

gazdasági életét s így a londoni konferencia határozatainak végrehajtása biztosítva van.

Decemberben döntenek a katonai kiűrités módjáról

A Sunday Times tudni véli, hogy Ramsay Macdonald a szövetséges delegációk vezetőinek szombati ülésén a franciáknak a következő ígéretet tette:

1. Anglia csak akkor fogja fontolóra venni, hogy a kölni zónát 1925 január 10-én kiűriti-e, ha Németország addig pontosan végrehajtja a Dawes-tervezetet és evégből decemberre francia és angol katonai szakértőket hív össze, hogy velük megbeszélje a kiűrités lehetőségét és módjait.

2. Megígérte Anglia, hogy tőle telhetőleg siettetni fogja a szövetséges pénzügyi szakértők konferenciáját, hogy a háborús tartozások kérdését mielőbb megbeszéljék. A konferenciát azonban semmi esetre se tartják meg az amerikai elnökválasztás előtt, hiszen a szövetségi háborús adósságok kérdésének rendezése főképp Amerikától függ, meg kell tehát várni, hogy a washingtoni szenátus újja alakuljon s megadja a feltételeket ennek a problémának megoldására.

A második és harmadik bizottság vasárnap rövid ülést tartott s azon megszövegezte jelentését, amely már hétfőn a delegációk vezetői elé került. A két bizottság egyhangulag hozta meg határozatait.

A konferencia hétfői ülése

Herriot ígéretéhez híven vasárnap éjjel már ismét Londonba érkezett és így délelőtt 11 órakor Ramsay Macdonald elnöklete alatt összeült a delegációk vezetőinek teljes ülése,

amely tizenhatos tanács lett a német birodalmi kancellárral és Stresemann külügyminiszterrel.

A francia miniszterelnök párisi utja mentesítette a londoni szövetségi konferenciát mindazoktól a nagy akadályoktól, amelyeket a francia delegáció kebelében keletkezett nézeteltérések támasztottak a szankciós területek katonai kiűritése tekintetében. Miután Herriot elhozta Párisból a minisztertanács és a pártvezetés felhatalmazását, hogy politikáját erős kézzel és korlátolás nélkül képviselhesse a szövetségi konferencián, semmi sem áll útjában annak, hogy legelőször három nap leforgása alatt az eddig nyitva hagyott kérdések is megoldódjanak és parafálni lehessen a zárójegyzőkönyvet.

Addig is természetesen a három elsősorban érdekelt hatalom, Németország, Franciaország és Belgium meg fog egymással egyezni a katonai kiűrités módjairól és feltételeiről, a bankárokkal pedig meg kell állapítani a nyolcszázmillió aranymárkás nemzetközi kölcsön kibocsátásának idejét.

Stresemann birodalmi külügyminiszter számít rá, hogy szerdán este még Londonból távirati uton összehívja a birodalmi gyűlés külügyi bizottságát, mert mielőbb be akar számolni a konferencia teljes eredményéről. Marx kancellár a jövő hét elejére akarja összehívni a birodalmi gyűlést, amelyen meg kell szavaztatni a Dawes-tervvel kapcsolatos törvényjavaslatokat.

Brüsszelből pedig Theunis miniszterelnök kezdeményezésére csütörtökön koronatanács fog összeülni, hogy a belga kormányelnök előterjessze a konferencia zárójegyzőkönyvét.

Franciaország hajlandó a Ruhr-vidék katonai kiűritésére

Párisból jelentik: A Havas-ügynökség londoni jelentése szerint a konferencián lényeges enyhülést okozott az a hír, hogy Franciaország hajlandó a Dawes-tervezet életbeléptetése után egy évvel a Ruhr-területet katonailag is kiűriteni. Biztosra veszik, hogy Németország vita nélkül elfogadja Franciaországnak a kiűritésre vonatkozó feltételeit.

Kiraboltak Noviszadon egy szubotikai gazdát

Elvették a pénzét és életveszélyesen összeszurkálták

Noviszadról jelentik: Kerencs János szubotikai földesgazda szombaton kocsijával Noviszadra jött, hogy részt vegyen a vásáron. Kerencs a „Fehér ökör”-szállodában szállt meg és hajnali két órakor indult el a vásárra kocsijával.

Elhagyott uccákon haladt és mikor a kocsija a Pirosi-ut és a Tóth Kálmán-ucca sarkához ért, a sötét fák alól egy ember ugrott elő, elkapta a lovak kantárát és rákiáltott a megrémült gazdára:

— Add ide a pénzedet!

A gazda a zsebébe nyúlt és átadta összes pénzét, 500 dinárt, a tárcájával együtt. A rabló megolvasta a pénzt, keveselte és többet kért, de a gazda azt mondta, hogy ez minden pénze.

A rabló leráncigálta a gazdát a kocsiról, leteperte a földre és késével több szurást ejtett a nyakán és vállán. A gazda kétségbeesett kiáltásaira a szomszédos házakból emberek siettek elő, mire a rabló elmenekült.

A súlyosan sérült gazdát kórházba szállították, az ismeretlen tettes kézrekerítésére a rendőrség erélyes nyomozást indított.

CIRKUSZ

Hátbizony János

Ki ő?

Hol találkoztam vele először?

Mikor látom majd utoljára?

Nem tudom. De a bölcsőmnél már ott volt, ott volt a születésem percében, mikor az Idő mélységéből kiléptem a világra, évezredek ködgomolyán keresztül, ismeretlen Erő az ismeretlen Sötétségben.

És mikor kinyitottam szemem és körülnéztem az ismeretlenben, ő állt ott bölcsőm mellett és gratulált a szüleimnek. Nekem is gratulált ahhoz, hogy megszülettem.

Azt mondta nekem, öcsém. Nekem, aki a végtelen szférákból érkeztem, örökéletű szellemek társaságából. Szervusz, öcsém, azt mondta, nagyra nőj.

Ugy beszélt hozzám, úgy üdvözölt születésem alkalmából, mintha valami kitüntetés ért volna, amit szorgalmas munkával, példás magaviselettel érdemltem meg. Persze, némi fölényel is, mint olyan ember, aki már többre vitte, mint én, de jóakarattal azért, mintha azt akarná mondani, hogy ez már valami, kezdnek mindenesetre biztatni, hogy megszülettem. Valahogy csak el kell kezdeni az embernek kérem. Ma-napság igyekezni kell, ha az ember valamire vinni akarja, tessék elhinni. Mindenesetre jó, ha az ember előbb megszületik. Enélkül nem jut messzire senki a mai világban.

Körülbelül ennyit fejez ki a viselkedése. Aztán megállapítja, hogy a fülem egészen az apámé, az orromat mintha az anyámból vágta volna ki.

Tessék elhinni, jelenti ki, azt sohase lehet tudni, mi lesz egy gyerekből idővel. De az már igaz, hogy a jó ecet korán savanyodik.

Bár az ember olyat is hall, kérem, hogy egészen hitvány gyerekből nagyon derék ember válik.

Mit lehet azt előre tudni, kérem?

Hátbizony Kovács ur, Akárki ur, a nevét nem tudom, nem emlékszem rá, elfelejtettem, pedig nagyon sokszor bemutatkozott már, mindenütt találkoztam vele, ebédnél, vacsorán, gőzhajón, vasúton, színházban, lóversenyen, háboruban és békében, kávéházban és villamoson. Elfejtettem, mert mindig és mindenütt vele találkozom és őneki mindig, ő hajlandó ezerszer is bemutatkozni. Fekete bajusza van és egyenes orra.

Mindig barátságos volt hozzám, legtöbbször ő szólított meg. És nem lehet belekapaszkodni, mindig arról beszél, amiről szó van és igazat mond. Őt minden helyzet, amiben találkozhattunk, egyformán érdekli. Mikor megszülettem, a születésről beszélt, mikor vonaton találkoztunk, a vasutról, temetésen a halálról, kiállításon a képekről.

Vitatkozni nem igen lehet, mert amit ezekről a dolgokról elmond, a legfrissebb és legkipróbáltabb bölcsesség. Középkorban lévő férfi, aki már mindenről tud valamit. Nem történhetik semmi, amiről ne volna megjegyzése, őt nem lep meg a fejlődés, mert ő számított rá, nincs, amin csodálkozzék.

Hűségesen végigkísért az életemen, nem tola-kodott, nem keresett fel, nem járt utánam, de mindig ott volt. Nem tudom, miért szeret, mi a véleménye rólam, hiszen minden, amit eddig hallhattam tőlem, annyi volt, hogy bizony, bizony, vagy igaza van, nagyon is úgy van, ahogy mondja, már az igaz.

Most is itt ül és megjegyzi, hogy az bizony szép dolog, ha az embernek tehetsége van az íráshoz. Dehát az, úgy látszik, veleszületik az emberrel. Már az igaz.

Ott lesz a halálos ágyamnál is. Hozzá tartozóimat meg fogja nyugtatni, hogy nekem talán jobb így. Legalább megszűnnek a szenvedéseim.

Az is valami. Igaza lesz neki.

Kicsoda ő?

Hol találkoztam vele először?

Hová bujjak előle?

Egyszer majd megpróbálom leírni. Talán majd megszabadulok tőle. Vagy beleélem magam a lelkébe egészen és aztán összepasszolunk majd, jól fogom érezni magam a társaságában. Lesz, ahogy lesz.

Hátbizony,

Hátbizony János bólint erre az utolsó megjegyzésemre és megjegyzi, hogy nagyon jól mondom, mert úgy még sohasem volt, hogy sehogy se lett volna.

Na ugy-e?

Hátbizony János — idézleki

Karlthy Frigyes

Uj egészségi intézmények a Vajdaságban

Poliklinikák épülnek az elemi iskolák mellett

A novisadi egészségügyi főnökség intenzív munkája és széleskörű programja alapján rohamosan szaporodik a Vajdaságban az állami egészségügyi intézmények száma. A gyermekvédelemre különösen fokozott figyelmet fordítanak az illetékes körök és a tervbevett programnak egyik fontos pontja, hogy az iskolák mellé poliklinikákat építsenek.

A terv alapján — mint értesülünk — még ebben a hónapban először Novisadon és Suboticán poliklinikákat állítanak fel az elemi iskolák számára. A poliklinikák fabarakjait Németország szállította a jóvátételi számlára, azokat még ebben a hónapban berendezik és szeptember 1-én megnyitják, úgy, hogy a subotici és novisadi elemi iskolák növendékei az új tanévtől kezdve állandó orvosi felügyelet mellett lesznek. A gyermekek gyógykezelését állandó szakorvosok és külön e célra kiképzett

ápolónők látják el.

Mint ismeretes, Módoson rövid idővel ezelőtt már megnyitott a Vajdaság egyetlen elmegyógyintézete, amelyet a zombolyai kórház berendezésével szereltek fel. Itt egyelőre csak ötven gyógyítható elmebeteg nyert elhelyezést a beogradi, novisadi és becskereki kórházak megfigyelő osztályából, a kórházat azonban rövidesen százhusz beteg befogadására bővítik ki. Ezenkívül szeptemberben megnyitják a kovini nagy elmegyógyintézetet is, ahol a régi kazsárnyák hét pavillonjában 5—600 beteget lehet elhelyezni.

A novisadi új modern egészségügyi palota is már elkészült, amelynek berendezési munkálatai is serényen folynak. A palotát novemberben nyitják meg. Az ünnepélyes megnyitáson Reichmann tanár, a Népszövetség higiéniai osztályának titkára is részt fog venni.

A pécsi véres pünkösöd

A volt ujvidéki 6-ik gyalogezred 1918 május 20-iki lázadása

A magyar honvédtörvényszék szeptemberben tárgyalja a katonai zendülés bünpörét

A pécsi honvédtörvényszék most készítette el vádiratát az 1918 május 20-án Pécsen lefolyt véres katonai lázadás tettesei ellen. A Magyarországon nagy érdeklődéssel várt főtárgyalást az ősszel tartják meg. Hat év múltán került bíróság elé az első magyar katonai zendülés ügye, de a véres eseményeket követő napokban már tizenhárom statáriális uton elítelt katonai vádlottat kivégeztek Pécsen. Sem a katonai lázadásról sem az azt követő hadbírósi ítéletekről annak idején egy szót sem irhattak a lapok és így nem érdektelen most vázolni a véres események lefolyását, amelyeknek a háború forgatagának szeszélyes akaratából közeli szemlélőjének kellett lennem.

Bácskai bakák csinálták az első magyar katonai forradalmat

A háború alatt az ujvidéki cs. és kir. 6. gyalogezred pótzászlóalja Pécsen teljesített szolgálatot. A bácskai fiukból álló ezred 1918 május 19-én, pünkösdvasárnap délután még népnépnyelvet rendezett a Mecsek kies fekvésű fensikáján: a Tettyén és a késő esti tűzijáték robbantó rakétái mellett még senki se gondolt arra, hogy másnap véres hajnalra ébred a város és Mannlicher-egyverek és tüntényeinek puffogásától meg gépfegyver-tüztől lesznek hangosak a belváros uccái.

Május 20-án, pünkösöd másnapján reggel tört ki a lázadás. Az ujvidéki 6. gyalogezred legénysége az Irányi Dániel-téri barakkokban volt elhelyezve. A legénység már régebben elégedetlen volt az élelmezéssel és a menetszázadokba való beosztásnál állítólag követelt igazságtalan rendszerrel és ezen a reggelen egy véletlenből kirobbant a lázadás. Molnár Sándor tartalékos hadnagy egy jelentéktelen parancsot adott a barakk-tábor udvarán sorakozó legénységnek, aminek teljesítését azonban a katonák megtagadták. A fiatal hadnagy ekkor erősebb rendszabályokhoz akart fordulni, erre azonban már nem került a sor, mert eldördült az első fegyver és Molnár Sándor hadnagy holtan terült el.

A következő percben már úgy a barakk-tábor legénysége, mint a közeli laktanyában elhelyezett hatos menet-

századok fellázdáltak és megrohamozva a fegyverraktárakat, felfegyverezték magukat. A lázadás az első percekben teljesen szervezettelenné látszott. A zendülő katonák tizenöt-huszas csoportokban széledtek el a laktanya előtt és a barakk-táborral szemben levő városi bérházban elhelyezett 19. honvéd pótzászlóalj irodájából az ablaknál állva tisztán hallottuk, amint a zendülő fegyveres csoportok tévován tanácskoztak egymással arról, hogy hova menjenek és mit kezdjenek. A pánik mégis már az első pillanatban leírhatatlan volt és a 6. gyalogezred tisztjel futva menekültek a laktanyából. Többen a 19. honvédpótzászlóalj hivatalainak elbarrikádított kapuján kértek bebocsátást és sietve ültettek fel a tiszt bluz helyett legénységi zubbonyt, hogy a lázadók fel ne ismerjék bennük a tisztet. Nagy-részt ezzel magyarázható, hogy e szervezeten lázadók néhány perc alatt mintegy kétezer főre szaporodtak, nem egy ujoncot fegyveresen kényszerítve arra, hogy résztvegyenek a zendülésben.

Uccal harc a belvárosban

A lázadók a forradalmat és a békét éltetve lövöldözve vonultak végig a városban és az első meglepődés dermedt téllenségében megszállták a postalgazdóság palotáját és a főpályaudvart. Ekkor azonban Lipner Ödön tábornok városparancsnok, Holly Ferenc ezredes, a nemrég hadgyakorlaton agyonlőtt Riffel Sándor alezredes, a pécsi honvéd hadapródiškola parancsnoka már minden intézkedést megtettek a lázadás leverésére. Tomics ezredes, a 6. gyalogezred parancsnokát nem találták meg sehol. Néhány perc alatt mozgósították a 19. honvéd gyalogezrednek már harcisan felszerelt menetszázadait és reggel kilenc órakor már megkezdődött az uccai harc. A derűs tavaszi napon pünkösdi misére igyekvő emberek futva menekültek fedél alá és néhány perc alatt a kihalt uccákon elhangzó kommandók és fegyver-rofogás a hadszíntérhez tették hasonlóvá a csendes mecsekfalji várost. A katonai parancsnokság a városháza épületében levő gyógszertárban rendezkedtek be és onnan mentek a telefonparancsok és a jelentések a honvédelmi és a hadügyminisztériumba.

A fellegverzett honvédek rajvonulba fejlődve vették fel a harcot a lázadó község ezredbeliekkel. A postaépületet és a főpályaudvart egy órai kemény harc után vették vissza a lázadóktól, a leg-súlyosabb harc azonban a 6. gyalogezred Irányi Dániel-téri barakkjai körül fejlődött ki. Itt voltak a békét követelő zendülők a legelszántabbak és a leverésükre kirendelt honvédek csak lépésről lépésre haladhattak előre. Formális ütközet fejlődött itt a széles téren és a honvédpótzászlóalj másodemeleti ablakában, valamint a szemben levő főred-iskola csillagvizsgáló tornyban gépfegyverek kattogtak.

A lázadók eleinte tartózkodtak a vérontástól és békésen figyelmeztették az uccákon járó polgári egyéneket a veszedelemre, azonban a gépfegyver-tüze már ők is rohamozással és puskatüzzel feleltek és csakhamar véres harc fejlődött, amelynek rengeteg sebesültje és néhány halottja is volt. A türelő és a gépfegyvertű azonban hátrálásra kényszerítette a lázadókat, akik a közeli katolikus temetőbe menekültek. Dél felé már megtisztították az Irányi Dániel-teret, azonban a temetőben még véres harc dult, addig a zendülők innen is el nem menekültek kisebb csapatokban Villány—Mohács irányában.

Fellázdának a bányászok

A városban már közvetlenül leverés előtt állott a lázadás, amikor a körülbelül egy órányi távolságra levő Pécs-bányatelepen a munkásság csatlakozott a forradalomhoz. A bányászok katonai parancsnokság alá rendelve dolgoztak és már régebben elégedetlenek voltak a katonai elbánás miatt. A lázadás hírére elhatározták, hogy a zendülő katonák pártjára állanak és egy csoportjuk be is vonult a városba, hogy a külvárosi temetőben harcoló lázadókat fegyveresen támogassák.

Ugyanekkor a lázadók kiszabadították a Pécs-bányatelepen a bányász-század fogdájában fegyelmi büntetésüket töltő bányamunkásokat, majd a katonai parancsnokság elé vonulva, ott elfogták Herzsényi Zsombor honvédelezredes és Meiszner Miklós századost, akiket magukkal hurcoltak. A Szent János-kutnál azonban utjukat állta a leverésükre kiküldött honvédség és ezt látva, a kut előtt kivégezték a két tszét. Ezután elmenekültek a lázadó bányászok is és mire a kora délutáni órákban Siklósról, Mohácsról, Oszljékról és Budapestről megérkeztek a katonai erősítések, az első forradalmat már teljesen leverték.

Tizenhárom kivégzés...

Másnap, 1918 május 21-én már működni kezdett Pécsen a hadbírószág. A lázadásnak többszáz vádlottja volt és heteken keresztül négy különböző hadbírószág hozta a statáriális ítéleteket a lázadók ellen. A vádlottak túlnyomó többségét fel kellett menteni, mert bebizonysodott, hogy kényszer hatása alatt fogtak fegyvert vagy belesodrótak a véres eseményekbe. Mégis igen sok vádlottat ítétek súlyos börtönre és három hét alatt tizenhárom halálos ítéletet hoztak. A halálraítélteket, — valamennyien bácskai földmívelők és egy önkéntes — az ítélethozatal után egy órával már kivégezték. Negyed órát adtak nekik, hogy családtagjaiktól búcsúzzanak és aztán megindult a szörnyű kivégzési négyeszőg a vesztőhely felé. Középen a halálraitelt papjával, körül négyoldalt négy szakasz fegyveres katoná. Valahol távolabb pedig sok vigasztaló ember között mindig egy zokogó, őrjöngő, alélt asszony: a halálraítélte anyja, vagy felesége...

Az első kivégzés még nyilvános volt. A lóversenytéren hatalmas tömeg várta az első négy halálraitelt. Rengeteg asszony vére szomjazó hiszterikus kíváncsisággal. És négy hullaszállító kocsi ott a még élő halálraitelték szeme előtt. A negyediknek — egy nagy ezüst vitézségi éremmel kitüntetett bácskai szakaszvezető volt — végig kellett néznie az első három kivégzést. A halálraiteltnek bekötötték a szemét, letérdelt és egy szakasz bosnyák katona kard-jel-

zessel adott parancsra elsütötte a fegyvert. Az orvos is ideges volt és sok esetben nem tudták megállapítani, hogy beállt-e a halál. A félig sztrótonusolt koponyába még egy sortüz dördült el...

A hangulat ezen az első kivégzésen olyan fenyegető volt, hogy a szinte napokig követhető további kivégzéseket jobbnak látták a nyilvánosság kizárásával végrehajtani. Mégsem maradhatott titokban, hogy a halálraítéltek nagyrésze bátran halt meg és egy kivégzett bányamunkás: »Éljen a forradalom! Éljen a béke!« felkiáltással fogadta a sortüzet. A tizenharmadik kivégzés után felsőbb helyről utasítás érkezett, hogy a további halálos ítélet végrehajtását be kell szüntetni. Így is történt és a végsőig izgatott hangulatú városban nem volt több kivégzés. Az eljárás azonban még nagyon sok ember ellen folyt és így többek közt Dobrovics Péter, a kiváló jugoszláv festőművész, akit azzal vádoltak meg, hogy a lázadás egyik értelmi szerzője volt, hónapokig sanyalódott börtönben.

Összel tárgyalják újabb ötvenhét vádlott ügyét

A budapesti honvédkerületi parancsnokság ügyésze csak most készítette el vádiratát az 1918 május 20-iki pécsi lázadás két volt 19. honvédgyalogezredbeli honvéd és 55 polgári vádlottja ellen. A vádirat mint elsőrendű terheltet tünteti fel Takács Mátyás honvédet, mint másodikrendűt pedig László János népfelkelőt. A többi vádlott nagyrészt bányamunkás, akik közül a vádirat szerint Hahn Károly, Hajek Vencel, Kéblics Antal és Bukovszky Lajos az első és másodikrendű terhelttel együtt ölték meg Pécs-bányatelepen a két tisztet. A vádirat az 57 terheltet az állam hadereje elleni büntető címén vádolja, amely halállal büntetendő. A tárgyalást az ősszel tartják meg és így néhány héten belül lezáródnak az első magyar forradalom aktái. Hat év múltán nyer csak befejezést a véres pécsi pünkösdi forradalom ügye, amellyel egyidejűleg 1918 május 20-án — mint később bizalmas tiszt parancsnokból megtudtuk — a volt monarchiának még tizennyolc helyőrségében, így sok kisebb osztrák garnizonban is volt hasonló katonai lázadás. Az első forradalom martirjainak meg kellett halni, hogy néhány hónappal később, 1918 októberében győzedelmeskedjék a békét követelő forradalom. (I. f.)

Krampuszok a pénzes-skatulyában

Betörés Radonovácon

A szubotica rendőrség kiküldött emberei — mint már megírtuk — vasárnap Mladenovácon (Délszerbiában) letartóztatták és Szuboticára szállították Mácics Szvetozár volt szubotica lakost, akit betörés bűntette miatt köröztek.

Mácics kihallgatását hétfőn délelőtt kezdte meg Mácics András rendőrkapitány. A kihallgatás folyamán kiderült, hogy Mácics, akinél Györgyevics Sándor névre szóló hamis igazolványt is találtak, a legveszedelmesebb betörők egyike és a Szuboticán elkövetett betörése is notórius betörőhöz méltó ügyességgel követte el.

Mácics Szvetozár feleségével együtt néhány héttel ezelőtt telepedett le Szuboticán, ahol Szorád Györgyné Radonovács 5. szám alatti házában lakott. Az elmúlt kedden azzal állított be háziasszonyához, hogy fontos ügyben jöjjön be vele a városba. Szorádné beleegyezett és mindketten villamosra ültek. Utközben Mácics jegyet akart váltani, benyult a zsebébe pénzért, majd ijedten szólt oda Szorádnának:

— Szent Isten, a tárcám a boltban felejtettem! — Azzal leugrott a villamosról, hogy visszamegy a pénztárcájáért. Szorádné mit sem sejtve jött be a városba.

Mácics visszament Szorádné lakására, amelyet alkulccsal felnyitott és a diványugói közül kiemelte azt a két skatulyát, amelyben Szorádné — tudomása szerint — a pénzt tartotta. A skatu-

lyákban tizenháromezernyolcszáz dinárt és ékszereket talált, amiket magához vett, helyükbe pedig egy-egy kis szilveszteri malacot helyezett. Azután a lakást ismét bezárta és feleségével együtt megszökött.

Szorádné, minthogy Mácicsot hiába várta, hazament. Szerdán egy századnást akart a többi pénzéhez tenni, mire elővette a rejtkehelyéről az egyik skatulyát. Amikor a skatulyát fölnyitotta, rémülten állapította meg, hogy a tartalma átváltozott. A babonás asszony előbb az ördögre gyanakodott és csak amikor a másik dobozt is megnézte, háritotta a gyanút az ördögről Mácics Szvetozárra.

Mácics Szvetozárra.

Feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást a szökevény után. Néhány nappal ezelőtt véletlenül rájöttek Mácics rejtkehelyére. A betörő nevére ugyanis, még a betörést megelőzőleg egy csomag érkezett, amit itt nem vett át, hanem szökése után levélben kérte a vasúti raktárfőnökséget, hogy a szállítmányt Mladenovára továbbítsák utána. A rendőrségnek tudomására jutott a levél, amelynek alapján Mácicsot sikerült is letartóztatni Mladenovácon.

A furfangos betörőt kedden adják át a szubotica ügyészségnek.

Magánkihallgatáson XI. Pius pápánál

Öszentsége fogadta a Bácsmegeyi Napló kiküldött munkatársát

Róma, 1924 augusztus.

Rómába érkezvén, magánkihallgatást kértem XI. Pius pápától.

Harmadnap lakásomra levelet kaptam, melynek borítékján sárga pecsét volt, pápai koronával s a keresztbetett kulcsokkal, felül pedig ez a fölkhívás: *Maestro di Camera di Sua Santità*.

A levél szövege ez: *Sua Santità ricévera in udienza speciale il signor Desiderio Kosztolányi.*

nel giorno di Giovedì 31. corrente alle ore 11^{3/4}.

Mestro di Camera d. S. S.

Másnap délelőtt tizenegy órakor gépkocsin a Vatikán Bronz-Kapuja elé hajtottam, hol regényes fővegben, buggyos piros-sárga-kék sávós nadrágban, zekében, svájci testőrök őrzik a bejáratot. Frakkban kellett megjelenem. A szertartás még nyáron is szigorú.

Meghívó levelemet felmutatva, komornyik vezetett föl az első emeletre a titkársághoz s innen egy széles, roppant lépcsőn a második emeletre mentem, mely oly magas, hogy nálunk hat emeletnek is beillenek. Minden fordulónál és ajtónál egy-egy testőr áll és alabárdjával tiszteleg, ha egy monsignore, egy fiatal pápai diplomata, egy érdekes arcú biboros, vagy egy püspök halad el. Itt csakugyan érezni a Vatikán évszázados *exterritoritását*. Külön világ ez, melyhez a bemenetet *Bernini* csodálatos oszlopsora alkotja, fönn a mozdulatlanul is mozgó alakokkal. Zárt ország ez, melynek ezer szobájában, márvánnyal, mozaikkal rakott termeiben csak a történelem, a művészet lakik és az egész földre kisugárzó gondolat, valóban a legnagyobb ház ez, az, aminek V. Miklós pápa tervezte évszázadokkal ezelőtt. Az ember, amint bandukol a folyosókon, kicsinynek érzi magát, mint az őserdőben és tengeren.

Fönn a második emeleten, az előcsarnokban azok sorakoznak, kiket a pápa majd együttesen fogad. Ezeknek *több mint nyolcvan százaléka nő*, a férfi kevés, itt-ott egy-egy gyermek. Az asszonyok talpig feketében vannak, mint a temetésen. Fejükön fekete csipkekendő, mely homlokukba lóg. Mellükre, karijukra fázósan szorítják ebben a negyven fokos melegben is a sötét fátylakat. Rózsafüzérek ezrei lengenek. Egy piros brokát selyembe öltözött, kövér és ősz pápai komornyik szigoruan ellenőrzi a toaletteket, s ha a szövet csak kicsit is áttetsző, visszakiüldi a jelentkezőket, kik egy másik komornyiknál nehéz, fekete kelméket kaphatnak. A lányok teljesen zárt fehér ruhát viselnek, fehér fátylakat, mint az esküvőn. Kislánykáik s már hervadt szemüveges öreg lányok a liliom színében várják a Szent Atyát. Rengeteg apáca fehérben-feketében. A kép festői és megindító.

Átkísérnek az előcsarnokból öt márványtermen egy hatalmas teremre, melyben a pápai trón van egy emelvényeken, a pápai címerrel. Előtte fegyveres katonák disz-

örseget állnak, magas, lószőrrel borított sisakban, puskával. Egy sarokban néhány érdemrendes ősz pápai tiszt beszélget halgan. Amerre nézek, remekbe készült holmik, gyertyatartók, olyan magasak, mint én, zománcos majolikavázák, renaissance ütőórák, melyek az Egyház évezredes fényét, pompáját tükrözik vissza. Az órák most ütnek. Dallamosan, különböző hangokon, vékonyan, vastagon felelgetnek egymásnak: a háromnegyed tizenkettőt verik el.

Erre egyik szertartásmester átvézet még négy termen át a Vatikán egy másik szárnya felé, egy kisebb terembe, melyben két lilaruhás pápai diplomata áll, ki máris jelt ad, hogy térdepeljek le.

Váratlanul, halgan, királyi pontossággal lép be Szent Péter utóda, XI. Pius pápa, a világ minden katolikusának fejedelme.

Fehér brokát selyentalárban, rajta fehérselyem papucs és fehérselyem sapka. Mellén nagy drágaköves kereszt. Ujján az *annulus piscatoris*, a halászgűrű. Évekkel ezelőtt X. Pius láttam, a velencei pápát, kinek bronz arcán az egyszerűség és derű játszott. Utóda XV. Benedek volt, az arisztokrata. A mostani pápa, XI. Pius, a tudós pontifex maximus.

Hatvannégy éves, de azért keménynek látszik. Fiatalkorában szenvedélyes alpinista volt s itt Rómában váltig emlegetik, hogy annak idején ő mászta meg elsőnek a *Monte Bianco* egy ormát, melyet azóta róla neveztek el.

A két pápai diplomata a háttérbe vonul. Ő hozzám lép, gyengéden megérinti a karom, s inkább jellel, mint mozdulattal fölemel:

— Ön magyar? — kérdezi.

— Igenis — feleltem.

— Mi önnek a foglalkozása?

— Író vagyok.

A pápa reám néz. Kék szemében élénken ragyog fel a gondolat játéka, a figyelem s tekintete a vastag szemüvegen át még élesebb és melegebb, mint a napsugár, mely az üveg lencsében halad át. Tudom, hogy annakelőtte könyvtáros volt a milánói Ambrosiában, majd a vatikáni levéltár igazgatója lett, s egész életét tudományos munkálkodásban, könyvek között töltötte, mint az egyháztörténelem jeles tudósa.

— *Mi is szerettük és szeretjük a könyveket* — mondja — de figyelemünket most az élet és a lélek felé fordítjuk. *Időnk kevés és ma nem olvashatunk annyit, amennyit óhajtanánk.* Kívánjuk, hogy munkásságát a hit és a jóság vezesse s legyen elegendő ereje.

Bejövét önkéntelenül is szavakat, mondatokat készítettem el magamban, a közvetlenség színével, hogy elmondhassam, de XI. Pius pápa egyházfeljedelmi fonságában is annyira meghitt, hogy erre nincs szükségem.

— Van családja? — kérdezi.

— Van.

— Gyermeke?

— Kisfiam.

— Áldásunkat adjuk reájuk s megegyszer óhajtjuk, hogy az ön szeretete, melyet családja és hivatása iránt érez, életét nyugodtá és tisztává tegye. Megadjuk önt, azokkal a vágyakkal és tiszta gondolatokkal együtt, melyeket szívében hordoz családja, írásainak olvasói iránt és kívánjuk, hogy azok meghallgattassanak.

Erre csókra nyújtotta a halászgűrűt s kíséretével együtt eltávozott. Az őrség tisztelgett, amint előre ment az ajtóig, hol a közös fogadást várták az emberek ezrei. Kis csengetyűk ezüst száva csilingel. Mindenki térdre ereszkedett, az inasok is. Pius elhaladt, monsignore *Bergincini* is, a pápai diplomata, aki *Gaspari* államtitkár mellett teljesít szolgálatot a Vatikánban.

Az ütőórák a tizenkettőt verik el. Villámgyorsan, szinte futva kell eltávoznok azoknak, kiknek kihallgatása véget ért, hogy a pápával ne találkozzék megegyszer.

A világ minden nyelvét hallani itt a lépcsőkön, szlávot, franciát, németet, hollandit, angolt is, mert sokan zarándokolnak el különösen az amerikai ir katolikusok közül.

Kiinn a gépkocsik sokadalma feketedik a Vatikán előtt. A svájci testőrség alabárdjain villog a nyári verőfény. Kosztolányi Dezső

HIREK

— **A német-párt becskereki ülése.** Becskerekről jelentik: A német-párt északbánsági körzetéhez tartozó tizenhat község kiküldöttei hétfőn Becskereken értekezletet tartottak. Az ülést *Stolhetz* Oszkár nyitotta meg, aki után dr. *Neuner* Vilmos ismertette a német-párt helyzetét a Passics-kormány alatt. *Reichel* Ferenc a kormánydeklarációval foglalkozott, míg dr. *Elmer* Gyula a párt szervezet ügyeiről beszélt. Az ülésen csak bizalmiférfiak vettek részt.

— **A vajdasági vadászegylet év közgyűlése.** A vajdasági vadászegylet augusztus 24-én, vasárnap reggel 8 óra kor tartja meg évi rendes közgyűlését Noviszadon. A vezetőség felhívja az egyletbe tartozó vadásztársaságokat, hogy kiküldötteiket lássák el írásbeli meghatalmazással és küldjék el jelentésüket, taglistájukat és a tagsági díjakat. Nem szervezett vadászokat is szívesen látnak a közgyűlésen. A közgyűlésre való jelentkezés határideje augusztus 18. A közgyűlés után bankett lesz, majd galamblövé verseny. Azok számára, akik idejekorán bejelentik igényüket, a rendezőség lakásról is gondoskodik.

— **Házasság.** *Szirmai* Böske és *Balázs* Jenő házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Lezuhant egy repülőgép Csepelnél.** Budapestről jelentik: Hétfőn délelben a Csepelsziget felső sarkán lezuhant a magyar-román légiforgalmi r. t. egy repülőgépe, a hid és a szikratávíró-állomás között. A gép elégett. A repülőgép noutasa és *Gegye* József pilóta sérteletlenül menekültek meg, mert a gépből az utolsó pillanatban kiugrottak.

— **A győri sakkverseny.** A győri nemzetközi mesterverseny hétfői, hatodik fordulóján *Vajda* győzött *Exner* ellen, *Seitz-Steiner* Lajos ellen, *Steiner* Endre-Balog ellen, *Walter-Przeplorka* ellen. A *Maróczy-Asztalos* és *Müller-Nagy* Géza játszmák eldöntetlenek, a *Vukovics-Gruber* parti függőben maradt. A csoportversenyen a mesterek B. csoportja 3:2 arányban győzött az A. csoport ellen. Az A. csoportban *Vajda*, *Steiner* Endre, *Havas*, *Müller* Walter, a B. csoportban *Przeplorka*, *Steiner* Lajos, *Asztalos*, *Vukovics* és *Gruber* játszottak. A győztes csoportot tíz dollárral jutalmazták. — Vasárnap a gyorsjátékversenyen 16 résztvevő közül első lett *Vajda* 15^{1/2} ponttal, második *Asztalos* 15 ponttal, harmadik *Walter* 14 ponttal.

— **A Bácsme gyei Napló Almanachja.** A Bácsme gyei Napló jubiláris Almanachjának szétküldését a kiadóhivatal már befejezte. Azok az olvasóink, akik bármely okból még nem kapták meg az Almanachot, forduljanak a kiadóhivatalhoz, amely a reklamációkat nyomban el fogja intézni.

— **A vrsaci tűzoltóegylet ötvenéves jubileuma.** Vrsacról jelentik: Szeptember 7-én és 8-án ünnepli a vrsaci tűzoltóegylet fennállásának ötvenéves jubileumát. Szeptember 7-én délelőtt ünnepi istentisztelet lesz a görögkeleti templomban, délután a bánáti tűzoltószövetség tartja közgyűlését és este lampionos szennadt rendeznek. Szeptember 8-án reggel 6 órakor katonazenés ébresztő, 7 órakor nagy tüzlámadás, fél 10-kor ünnepi istentisztelet a római katolikus templomban, 11 órakor a jubiláló egylet diszközgyűlése, 1 órakor társasbéd, este táncestély lesz.

— **Sorozás után — verekedés.** Gjakovóról jelentik: Gjakovón a napokban tartották meg a sorozásokat, amelyek véres verekedéssel fejeződtek be. A fiatalság a sorozás után a kocsmában gyűlt össze, ahol borozás közben a legények összeverekedtek és székekkel, késekkel mentek egymásnak. Mikor szétváltak, *Bosnyakovićs* Antal vrbicei legény vértől elborultan maradt a koresma padlóján: Életbenmaradásához kevés a remény. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Négy százalék adóbiztosítékot kell fizetni a vámolásnál.** Azoknak a kereskedőknek, akik nem tudták igazolni, hogy nincs adóhátralékuk, külföldről érkezett áruik elvámolásánál eddig tudvalevően a tarifális vámon kívül a behozott áruk értékének két százalékát is deponálni kellett adóbiztosíték fejében, amit adójukba betudták. A pénzügyminisztérium legújabb rendeletével ennek az adóbiztosítéknak az összegét négy százalékra emelték fel.

— **Fegyveres utonállók garázdálkodnak a katalinfalvai határban.** Begaszentgyörgyről jelentik: A katalinfalvai határban két fegyveres utonálló garázdálkodik, akik mindenkit, aki az utjukba kerül, kifosztanak. A csendőri nyomozás eddig eredménytelen maradt.

— **Váratlan halál.** Becskerekéről jelentik: *Okolisan* Lázár malitoráki lakos vasárnap eltűnt hazulról. Hétfőn egy árok mellett ráakadtak a holttestére, amelyen több seb volt. A boncolás megállapította, hogy szívszélhűdés ölte meg.

— **Tennisverseny lesz Palicson.** Augusztus 18-án kezdődik meg a palicsi tennis-klub tennisversenye, amelyre a budapesti MAC, valamint Becskerek, Sombor, Zagreb, Beograd és Novisad is benevezett.

— **Agyonszurtak egy pénzügyőrt a baranyai határon.** Ilyen címmel június 16-iki számunkban megjelent közleményünkre vonatkozólag *Klausz György* popováci cipésmester annak megállapítását kéri, hogy ő nem azonos azzal az emberrel, aki a baranyai határon egy pénzügyőrt leszurt és aki maga is halálosan megsebesült.

— **Öngyilkosság.** Srbobránból jelentik: *Molnár Albert* srbobrani lakos fölakasztotta magát és mire a családja észrevette tettét, már halott volt. Öngyilkosságának oka életuntagság.

Dr. Abelsberg Pál, a fül-, orr- és torokbetegségek specialista orvosa, ezideig a bécsi és berlini tud. egyet. klinikáknak volt specialista orvosa, rendelését megkezdte. Subotica, Pašičeva ulica 8. a gőzfürdő mellett.

— **Ujabb eljárás a halálraítélt Csaruga ellen.** Osijekről jelentik: *Stanislavjevićs* Csaruga Jovó, a valamikor annyira rettegett haramiavezér, most a zagrebi bíróságnak adott munkát. Négy rablógyilkossági ügyben indult meg ellene a vizsgálat a zagrebi bíróság előtt. A vizsgálatot dr. *Bratics* zagrebi vizsgálóbíró folytatja le. Az előzetes vizsgálat lefolytatása után, ha szükségesnek mutatkozik, Csarugát átkísérik a zagrebi bírósághoz.

A kémkedés örültje

A subotican. elfogott álkém Osijeken is eredménytelenül gyavusiott

A subotican. határrendőrség néhány héttel ezelőtt letartóztatott egy *Bartulics* Iván nevű boszniai iparost, aki kihallgatása alkalmával azt állította, hogy mint az egyik budapesti kémiroda tagja, több olyan jugoszláviai egyénnel áll összeköttetésben, akik rendszeresen kémkednek Magyarországra részére. Azt is közölte a nyomozást végző hatóságokkal, hogy a budapesti kémiroda vezetőjével, egy *Dulics* nevű őrnaggyal több ízben átjött Jugoszláviába kémkedni. A subotican. államrendőrség nyomozást indított az ügyben és előállította *Reők József*, *Gombos János* horgosi földbirtokosokat, valamint *Grbics Jócó* skopjei vendéglistát, akiről *Bartulics* azt állította, hogy összeköttetésben állott velük. A megejtett házkutatások azonban teljesen eredménytelenül végződtek. A meggyanusítottak ellen beszüntették a nyomozást, *Bartulics*ot pedig átadták a subotican. ügyészségnek.

Az oszijekie meggyanusítottak

Bartulics Iván a vizsgálóbíró előtt is tartotta állításait, amiket megtagadott azzal, hogy *Dulics* őrnaggyal *Osijeken* is megfordult, ahol többektől katonai természetű adatokat kaptak. Megnevezte azokat is, akik *Osijeken* összeköttetésben álltak velük.

A vizsgálatot most már ebben az irányban folytatták tovább. A subotican. államrendőrség kíséretében kedden *Bartulics*ot átszállították *Osijekre*, hogy szembesítsék az ujjában meggyanusítottakkal. Az oszijekie nyomozás azonban szintén eredménytelen maradt. Most már az a gyanu merült fel, hogy az állítólagos kém nem épelméitől és valószínűleg csak rögeszméje, hogy kémkedett Magyarországra javára.

A nemlétező ház

A detektívek *Bartulics*ot az oszijekie rendőrségre kísérték, ahol felszólították, hogy jelölje meg azt a

házat, amelyben iratokat adtak át részére, hogy azokat Magyarországra csempéssze.

— **A hetedik ház** — mondotta *Bartulics* — **a katonai helyőrségi fogháztól.**

A detektívek erre *Bartulics*sal együtt nyomban kimentek a megjelölt helyre, azonban a kérdéses háznak még a nyomát sem találták. Az eredménytelen kutatás után *Bartulics* más és más irányban jelölte meg a keresett házat. A detektívek — egész napon át — bebarangolták vele *Osijeket* anélkül, hogy rábukkantak volna a titokzatos kémtanújára.

Estefelé utolsó kísérletképpen bevitték *Bartulics*ot a *Royal-kávéházba*, hogy hátha ott felismeri egyikét a vele összeköttetésben álló kémeknek. **Alig léptek be a vendégekkel zsufolt kávéházba, amikor *Bartulics* egyszerre csak felkiáltott:**

— **Ez volt az, aki a Magyarországra csempésett iratokat átadta — és azzal rámutatott a kávéház egyik vendégére.**

A detektívek a megjelölt embert előállították a rendőrségre, ahol megkezdték kihallgatását. Az igazoltatás folyamán kiderült, hogy az ujjában meggyanusított *Zivics* Vladimir volt osztrák-magyar százados.

Zivics tagadta *Bartulics* állítását és kijelentette, hogy vádlójával sohasem találkozott. A megejtett házkutatás, valamint a *Bartulics*sal történt szembesítése teljesen eredménytelenül járt. A detektívek *Zivics*nél a legcsekélyebb terhelő adatra sem bukkantak és annak ellenére, hogy *Bartulics* továbbra is fentartotta állítását, megállapította a rendőrség, hogy *Zivics* sohasem állott összeköttetésben *Bartulics*sal.

Az eredménytelen nyomozás után az álkémet visszahozták *Suboticára*, ahol most orvosi megfigyelés alá helyezik.

arra, hogy az érdekes körmérkőzéseknél komoly favoritja, nagy súlyt helyez a válogatott csapat összeállítására.

Kisorsolták az országos bajnokság mérkőzéseit. Zagrebból jelentik: A zagrebi szövetség vasárnap sorsolta ki az országos bajnokság mérkőzéseit. A sorsolás szerint szeptember 7-én *Iliria* (Ljubljana) a *Sask* (Szarajevó) bajnoksapatával küzd, a *Jugoszlávia* (Beograd) a *Slaviával* (Osijek) és a *Hajduk* (Split) a *Gradjanski* (Zagreb) csapatával. A szombori Sport erővesztő. Szeptember 21-én az *Iliria*—*Sask* mérkőzés győztese a *Hajduk*—*Gradjanski* mérkőzés győztesével, a *Jugoszlávia*—*Slavia* győztese pedig a *Szombori Sport* csapatával. Az országos bajnokság döntőmérkőzését október 12-én játsszák le Zagrebben.

Külföldi eredmények. Krakó: NSC Budapest—Makkabea 2:1; Cracovia—NSC 3:0. Varsó: Lengyelország—Finnország 2:1; Prága: Prága—Drezda 3:1.

Uj női világrekorok az atlétikában. Londonban most folyt le az ezévi hölgy-Atlétikai bajnokság, amelyen hat nemzet reprezentáns hölgy-Atlétái vettek részt. A versenyen nem kevesebb mint fél tucat új világrekord született, köztük nem egy olyan, amely férfi-teljesítménynek is kitűnő. Részletes eredmény: 1000 m. 1. *Trickey* (angol) 3 p. 09.2 mp. (Világrekord). 250 méter 1. *M. Lines* (angol) 34.2 mp. (Világrekord). Távolugrás: 1. *M. Lines* 508 cm. 3x220 yardos staféta: 1. *Anglia* 1 p. 18.6 mp. (Világrekord). Gerelyvetés: *Groslimond* (Svájc) 47.56. (Világrekord). Magasugrás: *Troyen* (Belgium) 151 cm. (Világrekord). Diszkoszvetés: *O. Morris* (francia) 30.11 m.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai 1924. augusztus 11.

Zürich 6.60.
Berlin deviza 52,6—52,8 milliárd márka, valuta 52—52,2 milliárd márka.
Bécs deviza 884—888, valuta 883—889.
Prága deviza 42,25—42,75, valuta 42,15—42,65.
Newyork 125¼.

Noviszadi terménytőzsde, aug. 11. Gyenge forgalom, változatlan irányzat mellett. Az árak tartottak, a tengeriben némi emelkedés. Forgalom: Buza 2300 mm. Tengeri 700 mm. Liszt 200 mm. Árak: Buza, bacsikai 365—370 dinár. Árpá 310—320 dinár. Zab 290—300 dinár. Tengeri, prompt 265—270 dinár. Liszt 0-ás G.G. 600—610 dinár, 0-ás G. 590—600 dinár, 2-es 540—550 dinár, 5-ös 490—500 dinár, 6-os 440—450 dinár, 7-es 390—400 dinár. Korpa, bacsikai 210—215 dinár.

Chikagói gabonatőzsde, augusztus 11. Buza 60 librás szept. 128 ötharmad. Buza 60 librás decemb. 132 egynolcad. Buza 60 librás májusra 137, Tengeri 56 librás szept. 114¼, Tengeri 56 librás dec. 104 egynolcad, Tengeri 56 librás máj. 105 háromnegyed, Zab 32 librás szept. 49 háromnegyed, Zab 32 librás dec. 52 egynolcad. Rozs 56 librás szeptemberre 93 egynolcad, Rozs 56 librás dec. 97¼.

Newyorki gabonatőzsde augusztus 11. Buza őszi vörös 60 librás 143¼. Buza őszi kemény 143¼. Tengeri 46 librás 131¼. Liszt sp. w. el. 196 librás 575—625. Az irányzat tartott.

Beograd, augusztus 11. Zárlat: Páris 455—459, London 365.50—367, Milanó 364.50, Newyork 81—81.05, Genf 15.32—15.35, Prága 238.50—239.50, Bécs 11.39—11.40, Budapest 11, Bukarest 37.25, Szófia 61.25. Határidőre kötött devizaüzletek: London aug 31-re 367.50, Genf szeptember 30-ra 15.35, Prága aug. 31-re 239.50, szept. 30-ra 239, Bécs aug. 17-re 11.38.

Zürich, augusztus 11. Zárlat: Beograd 6.60, Páris 30.10, London 24.10, Newyork 5.295, Brüsszel 27.50, Milanó 23.95, Amsterdam 206.50, Berlin 125¼, Stockholm 141, Krisztília 73.50, Kopenhága 86, Prága 15.60, Budapest 0.00685, Bukarest 2.425.

Budapesti értéktőzsde, augusztus 11. Szilárd irányzat mellett az árfolyamok kis mértékben emelkedtek. Záróárfolyamok (ezer koronákban): **Bankok:** Angol-magy. 55,5, Bosny. agrár 62, Földhitelb. 315, Hazai 168, Szlavon jelz. 61, Lloyd-bank 9,5, Cseh. ipar. 26,5, Magyar Hitel 62, Osztrák Hitel 210, Jelzáloghitel 116, Leszámitoló 86, Olaszbank 25,5, Merkur 12,5, Keresk. bank 1370. **Takarékpénztárak:** Belvárosi 27,5, Egyes. főv. 145, Ált. takarékpénztár 148, Moktár 210, Pesti hazai 3980. **Biztosítók:** I. Magy. Bizt. 10.500, Fonciére 226, Jég 120. **Malmok:** Back-malom 68, Borsodmiskolci 137, Concordia 42, I. bpesti gm. 145, Gizella 55, Hungaria 103, Királymalom 39. **Bányák és téglagyárak:** Beocsini 1050, Borsodi 125, Szentlőrinci 63, Cement 75, Szászvári 400, Kohó 490, Kőb. gőzt. 120, Drasche 215, Magnezit 2300, Ált. köszénb. 3350, Salgó 623, Urikányi 1040. **Nyomdák:** Athenaeum 147, Franklin 85, Globus 31, Kunosy 7, Pallas 110. **Vasművek és gépgyárak:** Coburg 40, Gróf Csáky 15,5, Gazd. gép 160, Fegyver 1590, Frankl 116, Ganz Dan. 3225, Ganz vill. 1660, Hoffher 143, Kistarscai 40,5, Láng 134, Lipták 14, Magyar acél 270, Rimamurányi 130, Roessemann 78, Schlick 68,5. **Különtételek:** Ált. gázizzó 10,5, Bárdi 29,5, Bóni 80, Danica 115, Diana 7,5, Délicukor 580, Czimmer 79,5, Izzó 760, Horvát cukor 470, Gyapjamosó 45, Papír 41, Rézvényszer. 305, Temesi sör 180, Fővárosi sör 43, Ligetszan. 30. **Faipari vállalatok:** Mercuria 3, Guttman 1300, Hazai fa 140, Honi fa 8, Ofa 570.

SPORT

A királyi serlegért

küzdnek az alszövetségi válogatottak
Kisorsolták a mérkőzéseket

A jugoszláviai alszövetségek válogatott csapatai — mint ismeretes — augusztus 24-én, szeptember hó 14-én és október 5-én a királyi arany serlegért fognak egymással küzdeni. A mérkőzéseket vasárnap sorsolták ki Zagrebben az alszövetségek kiküldöttjei jelenlétében. A sorsolás eredménye a következő:

Augusztus 24-én a szarajevói alszövetség válogatottja Szarajevóban mérkőzik a spliti alszövetség válogatott csapatával, a subotican. alszövetség csapata Suboticán a beograd. alszövetség csapatával. Oszijek alszövetségi válogatottja Osijeken Zagrebbal. A ljubljana alszövetség csapata erővesztő.

Szeptember 14-én a szarajevói mérkőzés győztese a subotican. mérkőzés győztesével. Az oszijekie mérkőzés győztese — *Ljubljana* csapatával. A döntő mérkőzést a két legjobb válogatott október 5-én játssza le Zagrebben.

Horváczi Fábian alszövetségi kapitány, aki a subotican. alszövetség megbízásából résztvett a zagrebi sorsoláson, kedden délután fog jelentést tenni a sorsolás eredményéről az igazgatósági tanácsnak. Az ülésen határozni fognak afelett, hogy melyik játékosokat jelöljék a válogatott-tréning mérkőzésekre. A subotican. alszövetség, tekintettel

Poziv

Zadruga za Pomaganje u Molu 17. og avgusta god. 1924. pre podne u 1/2 9 časova u dvorani gostionu kod Mužlai održaće zaključni glavnu skupštinu za likvidiranje IX.-og kolo, na koju za interesovana sa poštovanjem pozivaju.

U Molu, 24. julla 1924. god.

Ferenc Mihler
upravitelj

Račun dobitka i gubitka:

Dobitak: Kamata i pristojba: 12.632.69 dinár. Poslovni prihod: 234.30, Tiskanice: 2.75, Opomone 20. Za opremu 3000, Svega: 15.889.74 din.

Gubitak: Ukamaćena pol. godina kamatama na uloge: 1185.05 din., Izplaćena kamata za priv. uloga: 211.70, Plata činovniku i poslužitelju: 1114.55, Porez 2056.60, Klirija 35, Razno 1110.30, Tiskanice 785, Delimak na deonice 6261.36, Rezerva 3130.18, Svega: 15.889.74 din.

Bilancija:

Imovina: U obvesnicama: 98.742.92 din. Državni zajam 400, Gotovina 30, juna 1924. god. 24.093.79, Svega: 123.236.71 din.

Dug: Glavni ulozi 77.605.57 din., Privatni ulozi 28.709.98, Prihod osnivanja 387, Delimak na deonice 6261.36, Rezerva 7142.62+3130.18=10.272.80, Svega: 123.236.71 dinár.

Likvidacija:

Ukupno imanje: 123.236.71 din. Odbivanje svota zasebne uloge: 28.709.98, Ostalobi: 94.526.73. Od tog odbivanje likvidirane glavne uloge 3422.15, Ostane kapital glavne uloge 91.104.58, Za 2303 deonice po 39.50 dinara ukupno 90.968.50, Nedeljiv zaostatak 136.08 din.

U Molu, 30. junia 1924. god.

Uprava

Prisutni račun dobitka i gubitka, bilancija i likvidacija pregledali smo u sravnili sa glavnim i pomoćnim knjigama i u svakom pogledu u potpunom redu našli.

U Molu, 23. jullija 1924. god.

Nadzorni odbor.

Pre skupštine 8 dana bilancija i izveštaj nadzornog odbora izloženi su u dvorani zavoda, gde se u smislu trg. zakona §. 243. mogu pregledati.

Broj Gn. 1306—1924

Dražbeni objava

Dolepotpisani kr. sudski izvršilac na osnovu §. 102. zak. čl. LX. 1881. god. objavljuje, da će usljed odluke broj Gn. 1306—1924. god. kr. sreskog suda u Apatinu a u korist ovršioca Samuel Deneberg zast. po advokatu dr. Ziga Guttmann u Somboru protiv ovršenika u Apatinu radi namirenja tražbina ovršioca prodati na javnoj dražbi stolarski nameštaji i stroji, procenjeni na 742.753 dinara.

Dražba će se održati dana 13. avgusta 1924. god. pre podne u 9 sati u opštini Apatin.

Kupac je dužan odmah isplatiti cenu i preuzeti kupljenu stvar na osnovu §§-a 107. i 108. zak. čl. LX. 1881. god.

U Apatinu, dana 26. jula 1924. god.

Imre Mesterhazi
sudski izvršitelj.

Od. kr. sudskog izvršitelja Aleksandra Djurković u Novoj Kanjiži.
Izvrš. br. 124—1924.

Oglas dražbe

Potpisani kr. sudski izvršitelj ovim oglasava, da je na osnovu rešenja senčanskog kr. sreskog suda br. 4976. i 4977—1923. u korist po dr. Vitomir Ludajić advokata iz Sente kao ovrhovoditelja radi 3959 dinara i pripadaka određene ovrhe zaplijenute pokretnine u vrednosti 20.000 dinara na osnovu rešenja novokanjiškog kr. sreskog suda broj Gn. 816—1924. dalji postupak je odredio, dražba u korist ovrhovoditelja, na licu mesta, to jest u opštini Crnoj Bari kod kuće tojest na salašu ovršenika rok: 22.-og avgusta prepodne u 9 sati t. g., kojom prilikom čedu se zaplijenute pokretnine kao: kukuruza, konje i t. d. po §§. 107. i 108. zak. čl. LX. 1881. god. najvećoj ponudi za gotov novac, eventualno ispod vrednosti na javnoj dražbi prodati.

Nova-Knjiža, dne 29. jula 1924. god.

Aleksandar Djurković
kr. sudski izvršitelj

Értesítés

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy Rizsányi és Molnár asztalos cég feloszlása folytán VII., Jugovíceva ul. 8. (Erdő-u.) alatti műhelyt saját nevem alatt tovább fogom vezetni.

Elvállalok mindenféle épület- és butormunkát, butorjavítást és tisztítást.

A n. é. közönség pártfogását kéri

5928

Rizsányi Pál
asztalosmester

Értesítem a t. hölgyközönséget, hogy

himző tanfolyamom

f. évi augusztus hó 15-én újból megkezdődik, amelyen mindenki megtanulhatja bármely karikahajós varrógépen a divatos műhímzést u. m. madeira, richelin, renaissance, ajour, hardanger, rece, színes hímzés, porhímzést és stoppolást.

PATAKI ERZSI

Szegedi-ut, Mucsi-telep 89:
(a törvénytől 8 percnire)

Községi Elöljáróság Stari-Bečej
2747/924.

Árlejtési hirdetmény.

Stari-Bečej községi előljárósága a községben építendő középiskola építési munkáitára árlejtést hirdet. Az ajánlatokat 1924. augusztus 31-én d. e. 10 óráig kell benyújtani. Az ajánlatok még aznap tárgyalás alá vétetnek. A részletes leírás és a költségleírászatnak megfelelő ürlapok a községi számvivőnél kaphatók Din. 100.— lefizetése ellenében. Ajánlatok csak az előírt ürlapon tehetőek. Az árlejtésen csak jogosított építészek vehetnek részt. A részletes ajánlati feltételek bármely munkanapon a hivatalos órák alatt a községi főszámvivőnél (földszint 2. sz. szoba) megtekinthetők.

Stari-Bečej, 1924. augusztus 5

Štefanović Živko s. k. Cigurski Aleksandar s. k.
főjegyző 5873 bíró

Nyilatkozat

Az utóbbi időben ismeretlen íóakaróim azt a hírt terjesztették rólam, különösen a környéken, hogy az intézetemet eladtam és elköltöztem, sőt, hogy meg is haltam. Szíves tudomására hozom tisztelt pacienseimnek, hogy még élek és sebész-orvosi praxisomat az ujonnan felszerelt sanatóriumomban továbbra is folytatom.

Dr. Bresovsky Nándor
sebész-nőorvos, Novisad.

Broj 7143—1924. god.

Konkurs

Temeljem zaključka ravnateljstva okr. ureda z. o. r. u Subotici od 27—6. og. pod tač. 160. sed. zapisnika imade se popuniti treće mesto ugovornog lekara za mesto Topola uz mesečni honorar od D 625.—

Uvjeti nameštenja jesu:

1. da je natječatelj državljanin Kraljevine SHS te da je vješt hrvatsko-srpskom ili slovenskom jeziku u govoru i pisima;

2. imade dokazati verodostojnim dokumentima da je molitelj diplomirani sa sveukupno lekarstva.

Vlastoručno pisane molbe imaju se predati kod potpisanog ureda najkasnije do 20. avgusta 1924. godine.

Subotica, 29. jula 1924. godine.

Okružni Ured Z. O. R.
Subotica.

Famunkások! Kárptosok!

Miután a Sence-műbutorgyár munkásai sztrajkoltak, a vel.-bečkerekli famunkások csoportja felhívja az összes szakmunkásokat, hogy a nevezett gyárnál munkát ne vállaljanak. 5946

2-3 szobát

elegánsan berendezve keresek azonnali beöltöztetésre, lehetőleg a beltéren.

Livnica Ferrum D. D.

Telefonsz. 5-82 5970 Telefonsz. 5-82

Broj 240—1924.

Dražbeni oglas

Potpisani sudski izaslanik objavljuje, da će se u ovršnoj stvari poverioca, Fabrika Sečera d. d. u Novom-Vrbasu (zastupana po dru Josipu Sekelju, advokatu u Kuli) radi 30.000 dinara i pripadaka rešenju sreskog suda u Žablju broj 240—1924. na javnoj dražbi prodati kukuruza u klipovima i razne pokretnine u vrednosti od 30.000 dinara, koje pokretnosti su zaplijenjene prilikom izvršenja ovrhe 8.-og februara 1924. g.

Rešenjem sreskog suda u Žablju broj 240—1924. određena dražba održaće se u Gospodjincima u stanu dužnika 17.-og avgusta 1924. godine u 4 sata posle podne radi 25.000 dinara glavnice, na to od 3.-eg decembra 1923. godine 6% kamate, 4186 dinara dosadašnjih, 20 dinara sadašnjih i budućih troškova s time, da će se zaplijenjene pokretnosti najboljem nudiocu prodati za gotov novac, a u slučaju potrebe i ispod procenjene vrednosti.

Opominju se svi oni, koji na zaplijenjene pokretnine imaju kakva prava, da svoja potraživanja prijave pre početka dražbe potpisanom sudskom izaslaniku.

Žabalj, 27.-og jula 1924. godine.

Franja Gal
sudski izaslanik.

Od kr. sudskog izvršitelja Aleksandra Djurković u Novoj-Kanjiži.

Izvrš. br. 72—1924.

Oglas dražbe

Potpisani kr. sudski izvršitelj ovim oglasava, da je na osnovu rešenja novokanjiškog kr. sreskog suda br. 2886—1923. u korist po dr. Mihajlo Bodnár advokata iz Nove-Kanjiže zastupljenog Novokanjiška Centralna Stedionica ovrhovoditelja — protiv Šandor Baić iz Crne-Bare ovršenika radi 3500 dinara i pripadaka određene ovrhe zaplijenute pokretnine u vrednosti 25.000 dinara na osnovu rešenja novokanjiškog kraljevskog sreskog suda broj Gn. 750—1924. dalji postupak je odredio, dražba u korist ovrhovoditelja, na licu mesta, to jest u opštini CrnojBari kod kuće ovršenika rok: 18.-og avgusta pre podne u 9 sati t. g., kojom prilikom čedu se zaplijenute pokretnine kao: troje kola i sijačica po §§. 107. i 108. zak. čl. LX. 1881. g. najvećoj ponudi za gotov novac, eventualno ispod vrednosti na javnoj dražbi prodati.

Nova-Kanjiža, dne 1. avgusta 1924. god.

Aleksandar Djurković
kr. sudski izvršitelj

FOGLALKOZÁS

Faesztergályos-segédek, csakis kifogástalan szakmunkások, felvétetnek. — Löwinger Dávid fameszmunkáló-telep, Save Teke-lije 23. 5958

Külföldről érkezett soffőr és montőr állást keres e hó 15-től. Szíves megke-reést Mocznár Ádám cí-mén, B.-Topolya. 5961

Üzves kereskedősegéd fiú-szer- és textilszakmából állást keres e hó 15-től. Cim: Huszák Béla B.-To-pola. 5962

MOTOR REMORKER

2 Fiat-Wien, motorral á 50 HP összesen 100 HP petroleum üzemmel ELADÓ. Bővebbet

Dalmatinska Podrum Beograd, Karadjordjeva 21. 5943

Suche Kinderfrau zu 3-jährigen Knaben, die auch in häuslichen arbeiten mit-hilft. Schlinger Artur, Senčanski put 11. 5963

Egy jómegjelenésű, csinos fiatal leány jó bizonyítvá-nyokkal orvosi rendelőbe vagy egyéb tisztességes állást keres. Cim a kiadó-ban. 5957

Tanoncok felvétetnek.

BERNOLD SYLVESTER lakatosárú és redőnygyár NOVISAD, ŠUMADIJSKA U. 14 A gázgyárral szemben. 5942

Négy középosztályt vég-zett vaskereskedősegéd, ki úgy az engrossz-mint a detailüzletben teljes jár-tassággal bír, állást keres azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 5934

Suche intelligentes deut-sches Fräulein zu 3-jähri-gem Mädel, welche auch im Haushalte mithilft. Sol-che mit etwas Nähkennt-nissen bevorzugt. Anträge an Direktor Izsák Hess-lermühle, Senta. 5948

Hajdu István

pékkemence építőmester Novisad, Ustavskau. 42

Elvállal mindennemű herd és pékkemence szakyszerű építést 5675

Molnársegéd, szorgalmas, józan, megbízható, tartós alkalmazást talál. Lipko-vić és Hubert, Ada. 5949

Okleveles tanítónő állást keres gyermekekhez szept-ember hóra. Beszél mag-nyarul, németül és szer-bül. Cim: Magántanár-nő, Padina, Bánát. 5966

Suche ein intelligentes Fräulein zu 7-9-11jähri-gem Mädel. Reflektiere auf kroatisch, französisch, deutsch und Klavier. Of-ferierte an Frau Berta Gold-schmidt Osijek, Grand Ho-tel. 5953

Stock motorek

75 HP két évig használt szántás közben megtekin-tet, továbbá 5-ös Hoffer Schranz komplett cséplő gar-nitúra két éves, a gazdaság felosztása miatt olcsón el-adó. VIKTOR SCHMIDT Požega. 5970

Sofort anzutreten deut-sches Fräulein mit Jahres-zeugnissen wird gesucht zum dreijährigen Mäd-chen. Adresse in die Ad-ministration. 5964

Kiszolgálóleány vagy se-géd azonnali belépésre kerestetik. — Rosenzweig Manó ur és női divatüzlet Huspiac. 5938

Teslici Retorta Faszén

Bácskai vezérképviselőt:

Ludwig Hubert Novisad Željeznička ulica 19 3667

Varrólányokat állandó munkára fölveszek. Fa-csarné, Cara Dušana ul. 4.

Kertészt, ki a gyümölcs-, virág- és veteménykerté-szetben teljesen jártas, keresek szeptember else-jére palicsi villamba. Cim a kiadóban. 5825

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasatagbottól és címme-kötészetesen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állíthatóság az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdésközlésekhez válaszlevegő mellékelendő.

KÉS-, OLLÓ-, BOROTVA-ÉLESÍTÉS FÉMTÁRGYAK NIKKELEZÉSE

TENNER optikus és orvosi műszerésznel SUBOTICA, Kr. Aleksandra ulica 11. 5529

MÉHÉSZET

ővedelmező, nagyobbará-nyu és mintaszerű, agg-ságokozta törődöttség és betegeskedés miatt eladó. Leltárral készséggel szol-gál Lencz Géza Subotica, Segedinski vinograd. 5810

11 lánc egy darabban, pri-ma fekete föld eladó. A birtok Zentai-ut mentén, Magyar-birtok közelében fekszik. Reflektánsok irja-nak e lap kiadóhivatalába »Prima föld« cim alá.

STENICIN

a legbiztosabb hatású POLOSKAIRTÓ

Kezelése egyszerű. Kapható Landauer Drogeria Subotica

Malomnagyobbítás miatt négyrésztű síkszita eladó: üzemből megtekinthető. Spaić hengermalom, St.-Bečeji. 5968

KÉRJEN



CIPŐKRÉMET!

GYÁRTJA:

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D. NOVISAD

FORDSON TRAKTOR

UGAROLÁSHOZ, SZÁNTÁSHOZ, VONTATÁSHOZ PROMPT SZÁLLITHATÓ KLEIN GÉZA, SUBOTICA AUTORIZÁLT FORDÜGYNÖKSÉG

5700

Földcsere. Szántóvái ha-tárban lévő 21 hold szántó (ebből 15 hold egy darab-ban), másfél hold szőlő, valamint a községben le-vő masszív anyagból épít-tett házamat elcserélném egy ily kisebbszerű va-gyonnal itt Bácskában. Esetleges eladástól sem zárkózom el. Felvilágosi-tást nyujt Petar Zoož, Sombor, Sv. Roke 20. 5951

VÉTEL-ELADÁS

Villa Palicsan, 1400 □-ö-lön eladó. Felvilágosítást ad dr. Ruby Gyula, An-tunović ulica 20. 5954

KISS ZÁLOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visz-szamaradt tárgyak állandó-an olcsón eladók. I. Bogovićeva (Kinizsi) ulica 12. 5692

Eladó vendéglőberendezés házzal együtt. Peifer Ja-kab, Beodra. 5950

Divat- és rövidárúüzlet szép berendezéssel vagy maga a berendezés olcsón eladó. Braća Pejić, Čurug 5967

Ház szódagyárral együtt közeli községben, teljes felszereléssel, 2400 üveg-gel, új gépekkel, vevőkör-rel eladó. Cim a kiadóban.

Szép családház, új háló-szobabutorok olcsón el-adók. Dulićeva ulica 4. Margit-malom mellett.

Zongora. Schweighofer-féle, bécsi gyártmány, ke-reszthurok, fekete, rövid, sürgösen olcsón eladó. Krombholz, Wilsonova uli-ca 28. 5899

Egy éjjeli üzlet egy bánati megye székhelyi városá-ban, mely már 50 év óta fennáll, családi okokból azonnal eladó és átvehető. Az üzlet nyolc szép beren-dezett leányzószobából, szép szalon zongorával, főző-és kávékonyhával, privát lakásból áll; még ötévi szerződés, mely bármikor meghosszabbítható. Bő-vebb felvilágosítással szol-gál I. Piking ügynök V.-Bečkerek, Sv. Markovića ulica 1. 5800

Kissingeri soványító-tabletta ártalmatlan, orvo-silag sokszorosan elismert legjobb szer. Kövérség és elzsírosodásnál használata csodás. Ismét kapható a Hercl-drogériában Suboti-ca, Aleksandrova ulica 1. Postán rendeléseket után-vétellel azonnal elintézzük.

Klubgarnitúrát, bőrszövet fest és tisztít felelősséggel Jellinek, Paje Kujundžića ulica 4 (Uri-kaszinóval szemben). 5875

Borbélyüzlet eladó. Cim: Janda István, VI. Ma-diarska ulica 54. 5776

Aki ritualisan jól és olcsón akar étkezni

BEGRADBAN okvetlenül keressze fel

LÉWY M. ELIÁS, KOSER ÉTTERMÉT

Jakkőveva 11. (Tőzsdével szemben)

MAGYAR KONYHA. 5757

Dr. BREZOVSKY SANATÓRIUMA

NOVISAD

Futoški put (villamos végállomás) Interurbán telefon 114.

Sebészeti-orthopédiai-nőgyógyászati betegek részére. Legmodernebbül berendezett szülő-osztály. Elsőrendű ételmezés, szakyszerű, di-éták. Legújabb rendszerű Röntgen-berende-zés vizsgálatokra és átvilágításokra. Diathermakezelés. 5945

250 drb anyabirka

négy évre átadó felesbe, négy év alatt a gypaju és tejhaszon feles, négy év eltelté-vel az egész birkaállomány feles.

Mokucza Flórián

Kársz-uradalom, Horgoš. 5935

RAKTÁRON KERAMITLAPOK, GIPSZ, CHAMOTTÉGLA és LISZT ÁRPÁDFY JENŐNÉL SUBOTICA, PAJE DOBANOVACOG UL. 5.